

Nyugatplusz

III. évfolyam 2. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: KAVICZKY ÁGNES, KONYÁRI JÁNOS • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

Hegy Botos Attila: Júniusi menyegző • Bozók Ferenc: Emberszonett / Nyárszonett • Döbrössy Péter: Szindbád, az idegenvezető • Keömley Anna: Bizalom • Petőcz András: Idegen tekintet • Czeizel Endre: „Küzde alakítom... ami a lényegem, s a titkom” (Illyés Gyuláról) • Bíró József: Keresztül (Ágh Istvánnak) • Draskóczi Ágnes: Sodrásban • Tépő Donát: Klónterápia • Schwalm Zoltán: a gorgó • Lárαι Eszter: Chem-trail • Fenyves Marcell: Kálnoky hívása • Agócs Sándor: Lepkék a könyvtárszobában

FODOR ÁKOS

Summa

Ami történik:
vízre hulló hópehely.
– Van is, meg nincs is.

Kisteleki Dóra illusztrációja

A Nyugatplusz
megjelenését támogatta:

BUDAPEST
BUDAPESTI FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

HU ISSN 2064 2458

Ára: 950 Ft
1502

9 772064 245802

JÓZSEF ATTILA
SZÍNHÁZ

LEGENDÁK NYOMÁBAN...

irodalmi szalon a József Attila Színházban

A 2015/2016-os évadban folytatjuk az Újnyugat Irodalmi Körrel közös irodalmi szalonunkat, a Legendák nyomában sorozatot.

A TERVEZETT PROGRAM:

2015. szeptember 19. (Színházak éjszakája): Legendák nyomában - **Kortárs küzdőtér**

2015. október 6: Legendák nyomában – **In memoriam Móricz**, avagy: „A tűznek nem szabad kialudni”
Előadó: **Ujréti László**, Zene: **Dóka Attila**

2015. november 17. (Budapest napja): Legendák nyomában – **Pest-Buda, Nyugat, Újnyugat** - kávéházi est
Előadó: **Zöld Csaba**, Zene: **Dóka Attila**

2015. december 9. (a labdarúgás világnapja): Legendák nyomában – **Futballhősök az irodalomban**
Előadó: **Lippai László**, Zene: **Tépő Donát**

2016. január: Legendák nyomában – **In memoriam Krúdy Gyula**, avagy „A víg ember bús meséi”
Előadó: **Láng József** és **Fehér Anna**, Zene: **Dóka Attila**

2016. február: Legendák nyomában – **In memoriam Pilinszky...** – „A nap születése”
Előadó: **Ujréti László**, Zene: **Dóka Attila**

2016. március: Legendák nyomában - **Békebeli percek, kuplék, kortárs kabaré**
Előadók: **Jakus Szilvia** és **Lippai László**, Zene: **Tépő Donát**

2016. április: Legendák nyomában – **In memoriam József Attila**
Előadó: **Fehér Anna**, Zene: **Dóka Attila**

2016. május: Legendák nyomában- **Legendás barátságok: Petőfi, Arany / Karinthy, Kosztolányi**
Előadók: **Zöld Csaba**, **Szabó Zoltán Attila**, Zene: **Dóka Attila**

TOVÁBBI TERV AZ ÉVADRA:

Legendák nyomában – In memoriam Babits
Dúzsi Tamással és Kocsis Judittal

Az előadások végleges időpontját keresse honlapunkon: www.jozsefattilaszinhez.hu

József Attila Színház 1134 Budapest, Váci út 63.

JEGYPÉNTÁR: Nyitva minden nap 13-20 óráig, Tel.: 06 1 270 75 14

SZERVEZÉSI OSZTÁLY: H-CS: 10-18 óráig, P: 10-17 óráig, Tel.: 06 1 320 58 77

ALLEE BEVÁSÁRLÓKÖZPONT, jegyiroda: Nyitva H-P: 14-20 óráig, SZO: 12-20 óráig. Tel.: 06 70 455 51 51

PAVILON jegyiroda, Jászai Mari tér: Nyitva: H-SZO 10-18 óráig, Tel.: 06 70 490 74 10

BUDA PEST

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

www.jozsefattilaszinhez.hu

www.facebook.com/jozsefattilaszinhez

www.interticket.hu

EZERJÓ	4	a gorgó (Schwalm Zoltán) nyugger (Horváth Gábor Miklós) Csöppség (Lárai Eszter) Veritas multiplex (Csontos Márta) Jelek (Bak Rita)	
Júniusi menyegző (Hegyi Botos Attila) Utazom (Kéringér Gábor) Emberszonett / Nyárszonett (Bozók Ferenc) Szindbád, az idegenvezető (Dóbróssy Péter)			
MESÉBESZÉD	10	Chem-trail (Lárai Eszter) Kálnoky hívása (Fenyves Marcell) Ég Jege Tánc (Hegyi Botos Attila) Sodrásban (Draskóczi Ágnes) Éhség (Vincze Károly)	
Bizalom (Keömlény Anna) Hommage á Karinthy (Gágyor Péter)			
ÁRNY-JÁTÉK	13	MANÉZS	30
Hajnalban (Molnár József) fények (Murányi Zita) Villanó (Gágyor Péter) Idegen tekintet (Petőcz András) trambulin (Oláh András)		az ordítástól boldogulni tudnék (Debreczeny György) Fölemelő állapot (Agócs Sándor) árnyék-körhinta (Bolemant László) A csavargó (Rada Lívía) Lomtár (Ózsi Róbert) A csökönyös rézműves (Szilágyi József) Lepkék a könyvtárszobában (Agócs Sándor)	
NYUGAT PLUSZ ESSZÉ	15	LÁTLELET	35
Ilyés Gyula: „Küzdve alakítom... ami a lényegem s a titkom” (Czeizel Endre)		Ilyenek voltunk a Föld napján Banksy, a vandál (Kerekes Tamás) A modern Aida (Spangel Péter)	
VADNYUGAT	21		
Idegen tárgyak (Petőcz András) vita után (Kálloy Molnár Péter) Trip (Morkuszt Tamás) Keresztül... (Bíró József) Klonterápia (Tépfő Donát)			

Nyugatplusz 10.

Független szépirodalmi folyóirat

III. évfolyam 2. szám · 2015 NYÁR

Fővédnök: Konyári János
Kaviczky Ágnes
Alapító-főszerkesztő:
Szabó Zoltán Attila
Lapigazgató: Raffai Ferenc

Művészeti vezető: Kovács Gábor
Olvasószerkesztő: Spangel Péter
Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:
Petőcz András (elnök),
Bolemant László, Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail:
happycaroffice@gmail.com

*Külön köszönet Juhász Melindának,
Miske Emőnek és Gulyás Györgynek.*

Felelős kiadó: Major Bt
2083 Solymár, Major utca 29.

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatóak. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

Kapcsolat: raffai.f@gmail.com
Az Újnyugatos művészek fogadóórája:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsasztalánál.
A Nyugat Ma első száma
2010. október 23-án jelent meg.
© Szabó Zoltán Attila
Az Újnyugat Irodalmi Kör bejegyzése:
2012. november 12.

Nyomdai munkák:
Tama Solutions Kft.

Terjesztés: Lapker Zrt.
1097 Budapest, Táblás u. 32.
Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóság
1089 Budapest, Orczy tér 1.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Hírlap Igazgatóság,
Postacím: 1900 Budapest

Előfizethető az ország bármely postáján,
a hírlapot kézbesítőknél,
valamint megrendelhető e-mail-en:
hirlapelofizetes@posta.hu címen és
telefonon a 06-80/444-444 számon.

A lap előfizethető közvetlenül a kiadónál is.
nyugatplusz@majorbt.hu

Kiemelt alternatív terjesztési pontok:
Alexandra-könyvesboltok, Írók Boltja,
NOA ékszerbolt.

A lap kapható a Lapker Zrt. és
a Magyar Posta hálózatában.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
raffai.f@gmail.com
HU ISSN 2064-2458

A **Nyugatplusz** következő száma
2015. augusztus 28-án jelenik meg.

A Nyugatplusz
KÖVETHETŐ A FACEBOOKON!

HEGYI BOTOS ATTILA

Júniusi menyegző

(Múszeion)

Fátyol közt az égen
könnyű, könnyű kéken
hintázni egy ágon,
sárga napsugáron.

Építeni házat,
megvetni az ágyat
s pihegni a fűvön:
só, kamilla, üröm.

Pipacsvörös útnál
holdsugaras kútnál
kiröppenni szádon
szentjánosbogáron.

Tejúton az égen
búzavirágkéken
cirpelni egy ágon,
kósza szalmaszálon.

KÉRINGER GÁBOR

Utazom

Szeretek így utazni.
Lábammal tapodva
a világmindenség
élő szövetén.
Lustaságom
kozmosz végtelenségét
senki se bánja.
Ha esik,
gondolatvezérelt járművem
langyos tükörképe borít tetőt
fejem fölé.
Bárhol ott vagyok,
csak kérni kell,
figyelem,
közben merre járunk.
Jó nekem itt:
galaxis-csáp ráncok,
feketelyuk-gödröcskék között
boldogan
az Isten tenyerén.

BOZÓK FERENC

Emberszonett

A végtelenbe mártva él az ember.
Lakása földgolyónyi társtalanság,
és kozmikus, tágas bizonytalanság
sodorja őt, miként planktont a tenger.

Anyagban hisz, s a véletlennek papja,
vagy Istenben, a minden-alkotóban,
öröktől mozdulatlan mozgatóban.
Hit és bizonytalanság éje, napja.

Fölötte csillagszeplős végtelenség,
mit véges agyba gyúrni képtelenség.
Tág lelke testi börtönébe zárva.

Ezernyi tárgya van, s örök hiánya.
Kötődne ehhez, ahhoz, ám hiába.
Többmilliárdnyi szív közös magánya.

Nyárszonett

A Nap, miként a sör: ragyog, pezseg,
s a fellegek, miként a sörhabok
fodor-ruhás, barokkos angyalok.
A lég a tarka rét fölött rezeg.

Lerészegít e nyári lázmeleg:
a július, miként az alkohol
a Mennybe ránt, bár lángoló pokol.
Fájdalmat úz, bár tőle fáj fejed.

Ha nem leszek, s a nyár rezegeve forr,
s eszedbe jut egy Kosztolányi-sor:
„a nyár az én szerelmem, érte égek”.

Kiáltsd a zöld mező fölé nevem,
s e szédületbe visszaérkezem.
Egy suttogó fűszálban újra élek.

DÖBRÖSSY PÉTER

Szindbád, az idegenvezető

*„De hogy megértsd a Jót, mit ott találtam,
hallanod kell, mit láttam az úton.”*

Dante: Isteni színjáték

Nem is emlékszem rá, hogyan keveredtem a Ferenciek terére. Bolyongtam egész nap a városban, néztem a hömpölygő masszát: az ezerarcú embert, aki mosolyog, kiált, szalad, köhög, ezer nyelven karattyol, aprót kér, szórólapot ad, énekel, kacag, elégedetten bóbiskol a babakocsiban, vagy lassan araszol botjára támaszkodva.

Emlékszem rá, hogy beültem egy sörözőbe. Szándékosan az ablak mellé telepedtem, és csak bámultam kifelé. Gondolataim ide-oda jártak, de nem tudnám felidézni azokat, csak néztem az embereket, és néha sóhajtottam. Lehajtottam a sört, kellemesen bizsergetett, de nem tompította a bolyongás vágyát, hanem csak tovább indított. Furcsa órák voltak ezek. Emberek, gondolatok, arcok, kérdések mocrógtak előttem, de most, hogy felidézem mindezt, csak valami furcsa köd mögött látom magam az utcákon sétálva, nincs éles vonás, nincs tiszta pillanatsfelvétel. Valahogy így kerültem a Ferenciek terére.

A tér közepén kisebb csoportosulás látszott, tíz-tizenöt ember állt várakozón, nem messze a templomtól. Már majdnem továbbmentem mellettük, de mintha valami maradásra készítetett volna. Nem tudnám megmondani, hogy erő, rázslat vagy csak a kíváncsiság vitt közéjük. Megálltam, és várni kezdtem velük együtt, bár nem tudtam, mire. Még csak kellemetlenül sem éreztem magam, mert az egyik fiatal lány a várakozók közül rám nézett, és nyugtatólag rám mosolygott. Mintha azt mondta volna: jól van, hát te is megérkeztél. Különös érzés vett rajtam erőt, és most már biztosan tudtam, hogy velük együtt kell várakoznom a tér közepén. Mellettünk hömpölygött a tömeg, de valahogy most kizökkenstem abból az állapotból, melyben eddig voltam, és feszült figyelemmel kezdtem el várakozni. Végignéztam társaimon: többségük korombeli volt, tán egy-két fiatalabb is, és néhány őszülő halántékú, középkorú férfi is állt a csapatban.

Hirtelen mindenki balra kapta a fejét, előttem két deresedő hajú férfi összesúgott:

– Itt van.

– Igen, ő az. Hihetetlen.

Lassan érkezett a várt alak. Szinte mesefigurának látszott távolról. Cilinderben volt, és sétapálcájával elegánsan, kimérten, kis bajusza alatt nyugodt mosollyal közeledett felénk. Az öltözte, az egész külseje olyan volt, hogy nem lehetett másra figyelni.

Odalépett a csoport elé, végignézett rajtunk, és megszólalt.

– Hát önök lennének azok. Nagyon örvendek a szerencsének, és remélem, ez kölcsönös.

Igen, mi lennénk, de hogy kik, azt nem tudtam, de furcsamód nem is nagyon zavart, hogy nem tudtam. A cilinderes tovább beszélt. Meghökkenett, amit mondott.

– Talán néhányan azt sem tudják, miért vannak itt, de ez nem baj, a lényeg, hogy itt vannak. No, kedves útitársak, essünk túl a formáságokon. Bemutatkoznék: Szindbád vagyok, tenge-rész, újságíró, író, költő, gasztronómiai szakértő, pszichológus, filozófus, érettségi tétel és csavargó, könnyed mesék és pikáns történetek főhőse, időutazó, és jelen esetben idegenvezető. Névgyem éppen ezek miatt nincs, ennyi titulus nem fér rá. Üdvözlöm önöket – és könnyed mozdu-lattal megemelte a cilinderét, sőt kicsit meg is hajolt. Színpadias gesztus volt, szinte tapsolni lett volna kedvem.

– Induljunk hát, barátaim.

Ő ment elől, sétapálcáját néha megpörgetve, kis mosollyal bajusza alatt. Mi pedig mentünk utána, kissé holdkóros tekintettel. Egy pillanatra sem jutott eszembe, hogy ott hagyjam a csoportot, és az sem, hogy ami történik, az tulajdonképpen szürreális.

Mentünk Szindbád után, mint a tanár bácsit követi a kis osztálya. Az Erzsébet híd előtt megállt, megálltunk hát mi is. Felénk fordult, kis noteszt vett előtt zubbonyzsebéből. Ránk nézett:

– Az első megállónk – az idő.

Noteszából olvasni kezdte:

– Szindbád állt a hídon, és nézte a Dunát. Nézte a hömpölygő folyamatot, és arra gondolt, hogy az már ükapja szemében is ugyanígy hömpölygött, s arra, hogy ükunokája is megáll majd

egyszer a hídon, s elgondolkodik azon a kéken áradó, fodrokat hajtogatató semmin, ami a minden: az időn. Állt Szindbád a hídon, nézte a Dunát, és az időre gondolt.

Felnézett ránk. Hosszasan, talán két percig se szólt.

– Így van ez. Most mehetünk tovább.

Kis csapatunk szótlanul sétált mestere után. Ő a Duna-parton indult el. Egyszer csak megállt, s egy sirályra mutatott, hosszan követte mutatóujjával annak mozgását. A mutatómozdulata a zsebben ért véget, az ujj, mely az ímént a madárra irányította figyelmünket, most ismét a noteszt fogta:

– Második megállónk a szabadság.

Végignézett a kis csapaton, és belekezdett az olvasásba: – Szindbád szerette a szabadságot. Szerette a szeptemberi erdőket, ahol a ködben elbújhatott, s távolról hallgathatta a szerelmes szarvasbögést. Szerette a csavargó utakat, nem szerette előre tudni, hogy a másnapi ösvény merre visz tovább. Kis felvidéki városkák kacskaringós utcácskáin is szívesen járt, de sohasem igazi céllal, csak úgy, mint a szél. Szerette a tengert, szerette a fedélzetről nézni a madarakat, akik egyszer balra, majd rögvest jobbra röppentek, s közben boldogan dicsérték a létezését. Szindbád mindent szeretett, ami szabadság.

– Ez tehát a szabadság – mondta Szindbád. – Ez a sirály volt az, látták?

Kezével intett, hogy menjünk tovább.

Mentünk is, de egy pár perc után újfent megállt idegenvezetőnk, és nem is mutatta, csak fejmozdulatával és kis mosolyával jelezte, hogy merre kell néznünk. A rakparton néhány ifjú párocska üldögélt, egy fiú és egy lány pedig kéz a kézben sétált el mögöttük.

– Fontos állomás jön, barátaim: a szerelem. Figyeljenek hát! – és újra felcsapta a könyvecskét.

– Szindbád tudta, hogy szerelem nélkül nem lehet élni. Szerette a nőket: a titkaikért, a csodáért, a mámorért, azért, mert visszavarrták a leezett gombjait, azért, mert lecsókolták a könnyet a szemei alól, azért, mert hideg vizes borogatást tettek a fejére, ha az éjszaka hosszú és borgőzös volt. És az éjszaka szinte mindig hosszú és borgőzös volt. A szerelemről nem tudta biztosan, hogy micsoda, de azt biztosan tudta, hogy mindig szerelmes. A nőbe, aki szülte, a nőbe, aki csókolta és ápolta, és a nőbe, aki lefogja majd a szemeit egy hosszú és borgőzös éjszaka után.

Zsebre dugta Szindbád a noteszt. Nem is ránk nézett, hanem az üldögélő párocskákra. Nagy levegőt vett, s mintha még mondani akart

volna valamit, de nem mondott. Széttárta karjait, a mozdulat végén cilindere széléhez ért, mintha búcsút tisztelgett volna a szerelmes párocskáknak.

– Jöjjenek hát tovább! – mondta.

Én valahogyan a biztatón rám mosolygó lány mellé keveredtem a következő állomásig. A Vörösmarty tér felé kanyarodtunk. Hömpölygött a nép, Szindbádot néha meg is lökték a szaladók, ő azonban ügyet sem vetett rájuk. Hol a cipője orrát, hol az épületek tetejét nézte. Vörösmarty szobraig ment. A lépcsősoron felsétált, noteszét elővette, és úgy, hogy ne csak mi halljuk, fennhangon mondta.

– A következő megálló – a költészet. Az irodalom. A művészet.

Hangosan olvasni kezdett. Néhány ember megállt, nézték őt.

– Valami térítő, menjünk innen, mert pénzt kérnek majd.

– Ez nem normális, hogy néz ki?

– Ez Szindbád – súgtam oda egy bámészkodónak.

– Maga meg részeg – és odébb húzódtok.

Szindbád olvasott:

– Szindbádot valami belső kényszer fűtötte, hogy írjon a jelennek, s hogy olvasson a múlt idők vajákosaitól. Írjon, hogy gyógyuljon tőle, s hogy az emberek is lássák: az élet nem fotoszintézis, hanem fű, fa, virág és lepke. És olvasson, mert így élhet csak százszor annyit, mint ami adatott. Szerette a poros, megsárgult, régi könyveket, néha belegondolt, hogy kik foghatták azt kézbe, merre utazott a könyv kocsikon, vonatokon, s hogy merre hordhatta borító-teste alatt a szívét, melyet most neki is megmutat. Így írt Szindbád, és így olvasott.

Körbenézett az embereken. Néhányan rögtön továbbálltak, néhányan még nézték őt, fejcsóválva vagy össze-összesúgva. Egy idősebb for-

ma, jól fésült úr odalépett Szindbádhoz, levette a mester fejéről a cilindert, a földre tette, és beledobott egy százast. Ránézett Szindbádra, és azt mondta neki:

– Így könnyebb lesz.

A bámészkodók közül többen követték az öregúr példáját, és a kővé dermedt Szindbád cilindere a lába előtt megtelt pénzzel.

– Hogy egyesek mire nem képesek egy kis apróért, ilyen hacukát fölvesz, meg kiáll ide, meg szövegel össze-vissza, hallatlan – mondta mellettem egy kövér nő, piros virágos ruhában.

– Szerintem ez valami új párt lesz – válaszolt neki egy középkorú, borostás férfi.

Szindbád lassan fölvette a cilindert. Szomorúan nézte, közelebb lépett hozzánk, és elnevette magát:

– Következő megállónk a kocsmá. Úgy látom, most szó szerint. Így lesz a költészetből bor.

Beültünk hát egy közeli helyre. Szindbád a cilinderének tartalmát a pultra öntötte, a kocsmáros furcsán nézett rá.

– Bort, Vendelin barátom! Ami csak kifér ebből a pénzből.

„Vendelin” megszámolta a pénzt, és így szólt:

– Az nem lesz sok.

Kihozta a három kancsó bort, és poharazni kezdtünk.

Beszélggettünk, kicsit oldódott az a komoly légkör, mely eddig körülvett minket. Szó szót követett, Szindbád mesélt leginkább, a bortól megeredt a nyelve. Egy viharos hajóútját mesélte el, és egy még viharosabb szerelmi kalandját a nedeci grófnéval, akinek a csókja, mint a méz, ölelése, mint a forró fürdő a Gellértben, szava, mint a kakukk a tavaszi erdőn. Szóval felejthetetlen.

– De nem ezért vagyunk itt! – szakította félbe saját magát.

Előszedte a noteszét, jobb kezébe fogta, a balban pedig az utolsó korty bort tartalmazó poharat tartotta:

– A bort Szindbád mindig ajándékként vette; oly ajándéka az életnek, melyet a szerelem és költészet mellé adott a teremtő, hogy egy kis bélekóstoljon az ember itt lent, hogy milyen odaát. A bort tehát nem lebecsülte Szindbád az élete folyamán, hanem megbecsülte. Tudta azt is, hogy olyan a bor, mint az egész élet: ha túl sok a jóból, utána jön a kínzó fejfájás. De aztán megkívánod újra csak a jót, és mit sem törödsz

vele, hogy mi lesz aztán. A jó bor mellé jó étel is tartozik. A kettő együtt az igazi harmónia, olyan ez, minthogyha a kék égen szép felhők szállnának.

– Vajon árulnak itt fácánt gesztenyével? – kérdezte, és elnevette magát. – Na, menjünk, barátaim!

Beszélggettünk az útitársakkal az úton, Szindbád a kocsmából kijövet már nem szólt. Én a lánnyal elegyedtem szóba. Bemutatkoztunk egymásnak, Amáliának hívták. Elmondta, hogy ő is véletlenül csapódott a csoporthoz, a könyvtárba ment, egyetemista. Aztán valami mágnesként odavonzotta őt is ehhez a fura kis csapathoz, talán egy perccel előttem. Ezt igen különösnek tartottam, ő szintúgy.

Közben visszaértünk a Ferenciek terére. Pontosan oda, ahonnan elindultunk.

Szindbád megállt.

Nagyot sóhajtván elővette a noteszét. Sokatmondóan ránk nézett, tudtuk, hogy fontos dolgot következik. A templom felé mutatott.

– Az utolsó megálló.

Olvasott:

– Szindbád tudta, hogy az, amit hajózásai során megtapasztalt, a viharok és a szélcsendes szemlélődés nem minden. Sőt, azt is tudta, hogy a tenger sem minden. Tudta, hogy azon túl van egy másik, egy messzibb tenger, és hogy létezik egy bölcs és tapasztalt fő kormányos. Szindbád tudta ezt, bár nem mindig élt így. De tudta és hitte, mindig.

Becsukta a noteszét, és fölnézett Szindbád:

– Most búcsúszom önöktől, kedves útitársak. Remélem, jó szívvel emlékeznek majd vissza erre a mi kis csavargásunkra.

Szótlánul mindenkivel kezet fogott, majd megemelte cilinderét, és elindult. Néztünk utána, amíg el nem nyelte alakját a hömpölygő embermassza. Néztünk utána, és ott maradtunk egy darabig a tér közepén állva, tétlenül.

Amália rám nézett, és tekintetében – sosem értettem, hogy lehet a női szemekben egyszerre ennyi minden – kíváncsiság, szomorúság, kacérság és aggodalom egyszerre villant meg, mintha ezt kérdezte volna:

– Na, és most hogyan tovább?

Belváros-Lipótváros 2015. évi vers- és prózaíró versenyén Döbrössy Péter írása a Nyugat Plusz-különdíját kapta

Hangzó Nyugatplusz

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

A műveket előadja: PAPP JÁNOS Kazinczy-díjas színművész

Zene: ALAITNER ANDRÁS, DÓKA ATTILA, FANNI, SIR

Előfizetés mellé Hangzó Nyugat Plusz

2015-től kedvező – a lap nevéhez illően plusz tartalmakat adó – előfizetési változatot kínálunk a kortárs irodalom kedvelőinek.

1. csomag: A Nyugat Plusz éves előfizetési díja: 4800 Ft (1200 Ft/lapszám). Ennek részeként a megrendelő lapszámonként hozzájut egy-egy darab egyedi, újnynyugatos verseket, prózákat tartalmazó Hangzó Nyugat Pluszhoz.
2. csomag: A Nyugat Plusz éves előfizetési díja: 3400 Ft (850 Ft/lapszám). A 2014-es áron való hozzájárás esetén a megrendelő vállalja az ügynevezett késleltetett előfizetést, vagyis az általa megrendelt lapszámot negyedévvél később, a mindenkori „új” lapszám megjelenése idején kapja kézhez. (Példa: a 2015. évi májusi számot augusztusban.) Az ezt a csomagot választók az előfizetés részeként szintén megkapják a CD-t.

A Nyugat Pluszra csak egy évre lehet előfizetni, ez négy lapszámot jelent. Az éves előfizetés nem naptári évre vonatkozik, hanem a megrendelés időpontjától számított 12 hónapon belül megjelent négy számra. 2015-ben lehetőséget kínálunk a korábbi lapszámok kedvezményes árú (500 Ft/példány) megvételére is. A már megjelent 2015. évi első és a megjelenés előtt álló második Hangzó Nyugat Plusz CD-lemez – előfizetés nélkül – önállóan is megvásárolható a kiadón keresztül, 2000 Ft + postaköltség áron. A lemez producere: Petik András.

A folyóirat és a CD előfizethető, illetve megrendelhető a következő e-mail-címen: nyugatplusz@majorbt.hu

Bolemant László – Versfelhő 2015

**Bozók Ferenc
NYÁRSZONETT**

A Nap,
miként
a sör:
ragyog,
pezseg

Változó idő, Újnynyugatos,
QR-jelenkor

KEÖMLEY ANNA

Bizalom

Juli elégedetten dőlt hátra a rozoga kempingszéken. A vállával egy kicsit lejjebb csúszott, hogy fejét kényelmesen megtámaszthassa, kezét a szék karfájára helyezte és behunyta a szemét.

Egész nap erre a pillanatra várt. Az ebéd utáni szieszta semmivel sem pótolható nyugalma. A világ minden kincséért sem mondott volna le róla. A lakókocsikat mindig úgy állították körbe, hogy lefogják egymás elől a déli napot, így most kellemes árnyékban élvezhette a röpke, mulékony csendet.

Kisfia, a hároméves Gyuszika, ott sertepertélt körülötte, és éppen a gombokat válogatta szét, színek és formák szerint, anyja varrós dobozában. Ez volt a kedvenc játéka. Kincses ládának hívta. Háromemeletes volt, szép világosbarna fa, bár már egy kissé kopottas, a teteje puha textilborítású. Talán még a nagyanyjéé, vagy a dédnagymamáé lehetett. Középen volt egy fogantyúja, és onnan lehetett kétfelé nyitni, mint azokat az otromba kék szerszamos ládákat. Belül, a különböző szinteken szép sorakoztak a gombok, a cérnák, a tűk, a gumi- és selyemszalagok, a csipkedarabok, a flitterek, a gyöngyök, a strasszok, és még ki tudja mennyi csillogó csecsebecse, amelyek mindig ámulatba ejtették a kisfiút. Sohasem tudott betelni velük! Hálás volt az anyjának, aki mindig megengedte, hogy játsszon velük, valahányszor elő kellett venni a dobozt, mert valami javítanivaló akadt az egyikük ruháján. És szerencsére gyakran akadt!

Juli néha már furcsállotta, hogy vajon miért vonzódik a kisfia ennyire ezekhez a műtűrökhöz, miért van állandóan az anyja közelében, miért nem játszik inkább a többiekkel, vagy tölt több időt az állatok között, a lakókocsik mögötti karámnál. Aztán mindig azzal nyugtatgatta magát, hogy jól van ez így, elég nagy a teher így is a kicsin, lényeg, hogy boldogságot leljen valamiben.

Juli az órájára pillantott. Alig múlt egy óra. Van még jó félórája, hogy befejezze a varrást, utána leszedi az asztalt, az ételmaradékot hátraviszi a fiával az állatokhoz, együtt elmoso-

gatnak, és pontban kettőkor felébresztik Gyulát, a férjét, az ebéd utáni alvásból, hogy legyen még idejük gyakorolni Gyuszikával. Ahogy egyre ügyesedik a kisfiú a produkcióban, úgy lesz egyre csendesebb és visszahúzódóbb. Juli néha elkapja a pillantását, ahogy esdeklőn néz az apjára, és a tekintetével szinte könyörög, hogy ne csináljuk, papa, kérlek, ne csináljuk! Csakhogy a bevétel nagy úr! Különösen mostanában, amikor igencsak leáldozóban van a cirkuszok világa, hát még a vándorcirkuszoké!

Juli és a férje családjában több generációra visszamenőleg mindenki cirkuszos volt, ők már ebbe születtek, el sem tudták képzelni másképp az életüket. Tisztában voltak vele, hogy egy-egy világraszóló attrakció, bombasztikus, egyedülálló mutatvány hosszú évekre megalapozza a jövőjüket. És az ő új produkciójuk ilyen. Tódul rá a közönség. Minden előadásuk teltházas, és a jegyek abban a pillanatban elkelnek, ahogy felállítják a sátrat egy-egy új városban. Nincs szükség semmilyen reklámra vagy hírverésre, a híruk megelőzi őket. Az emberek hitetlenkedve csóválják a fejüket és mélységes megvetéssel beszélnek róluk, de a kíváncsiság erősebb a megbotránkozásnál, és mégiscsak a saját szemükkel akarnak meggyőződni az igazságról.

Hát igen. A bevétel az nagy úr, és nekik most nagy szükségük van rá. Az ő helyzetükben. Ráadásul ez az állapot múlandó, és ha vége, oda a produkció. Most kell tehát megalapozni a jövőt. Gyuszika és az egész családjuk jövőjét.

A délutáni előadás mindig négy órakor kezdődött, de a pénztár előtt gyakran már három órától kígyózott a sor. Eredetileg csak fél négykor kellett volna kinyitni, de látva a végtelen embertömeget, Juli ilyenkor mindig megkérte az igazgatót, hogy hadd nyisson ki egy fél órával korábban. Mivel egy ideje a sajátjukon kívül már nem vállalhatott több produkciót, a pénztározás automatikusan átcsúszott az ő feladatai közé. Az előadás alatt pedig bőven volt ideje, hogy segítsen a kolléganőinek az átöltözéseknél, hiszen mindegyikük legalább kettő, sőt volt, aki három műsorszámában is szerepelt. Gyuszika a többi gyerekekkel együtt már a sá-

ron kívül megkezdte a perecek és a nyalókák árusítását a sorban állók között, Józsi, az idomár pedig szorgalmasan lovagoltatta a piciket a pónin. Mire elkezdődött az előadás, szegény pára rendszerint úgy kifáradt, hogy már a nyitányt és a bevonulást sem bírta szusszal, le kellett cserélni egy pihentebbre.

Juli és Gyuszika általában közvetlenül a szünet után vette fel a fellépő ruháját. Gyulára várniuk kellett, hiszen neki még meg kellett csinálnia a karikás zsonglorszámot, és csak utána, az ugrócsoport gumiasztal száma alatt tudott, kapkodva átöltözni. Hála Juli gondos keze munkájának, a csatok, gombok, strasszok és flitterek mindig tökéletesen rendben voltak, és szemet kápráztató ragyogással ékesítették a két fiú – apa és fia – nadrágját és fényes selyemingét, amelyek egymásnak pontos másai voltak, és mesterien kiemelték Juli földig érő, szemet gyönyörködtető estélyijének furfangosan karcsúsított szabásvonalát, amely egészen az utolsó másodpercekig fenntartotta a nézőkben keltett illúziót.

– És most fogadják szeretettel a Három

Jul-t! Ez volt az első évadjuk az új névvel, hiszen Gyuszikát csak idén tavasszal vették be a produkcióba. Addig az olaszos Dzsulia&Dzsulio néven futottak, de a kislíú beállásával áttértek az előkelőbb, franciás hangulatú Három Zsül-re.

A konferanszié zengő baritonja betöltötte a cirkuszi sátrat. A zenekar tust húzott. A közönség soraiból egy pissenés nem sok, annyi sem hallatszott. Hirtelen sötét lett, és mire a következő pillanatban megint kigyulladtak a fények, Juli és Gyuszika ott állt a porond szélén, épp a zenekar alatt, mögöttük az előre felállított hóféhérlé célábla. Mindketten mosolyogtak, és rezze-

néstelen tekintettel túrték a nézőtérről felzúduló morajt. Szorosan fogták egymás kezét, és pillantásukat a tőlük öt méterre álló Gyulára szegezték. Bízta benne. Gyuszika ezúttal a hatodik késig bírta, csak utána csukta be a szemét. Büszke volt magára, hiszen ez rekord volt. Legutóbb már a negyedik után nem bírta tovább. A tizedik dobással apja körberajzolta őket a céláblán, és ezzel véget is ért a kislíú szereplése. Megkönnyebbülten engedte el anyja kezét,

amely addigra hóféhérré zsibbadt az izonyatos szorítástól.

Most következett a produkció második része. Gyula egy méterrel hátrább lépett, kisebb késeket vett a kezébe, és most csak Julit kezdte körbedobálni. Könnyedén, biztos mozdulatokkal dolgozott, egy pillanatnyi kétség nem férhetett hozzá, hogy sohasem véti el. A Juli szeméből sugárzó feltétlen bizalom erőt adott neki, és megsokszorozta a képességeit. A tizenkettedik tör után meghajolt, és közben a segéd sorban kihúzogatta a késeket a céláblából, a kezébe vette a fekete sálat. Juli ekkor változtatta a pozícióján, és a

céláblának és a közönségnek oldalt fordulva várta az első dobást. A szörnyülködés felcsattanó moraját a konferanszié karjának egy határozott mozdulatával, csírájában elfojtotta, és teljes csendre intette a nézőket. Gyula bekötötte szemét a sállal, és kezébe vette az első kést.

Amikor úgy másfél perc múlva Juli a közönség felé fordulva előre lépett, a cirkuszi sátorban szinte fület sértő volt a döbönt csend. A tekinteteket jéggé fagyasztotta a néma borzalom. A hóféhérlé céláblába fúródott tizenöt kés egy hatodik hónapban járó állapotos nő hajszálpontos kontúrját rajzolta fel.

MISKE EMŐ: Küzdés

GÁGYOR PÉTER

Hommage à Karinthy

Csak menni, lépni szakadatlan
a tűző napon, a vad viharban.
Csak menni előre vagy hátra
és nem gondolni a halálra.

Csak menni, valahol várnak
csalódások, remények, vágyak
s ha vándorlásnak nincs értelme
megőriz a vakhit kegyelme.

Írásai a már magas égig értek
álmában az Olümposz kísértett...
de onnan is leszólt egy balfasz
Fricikém, ugyan, mit akarhatsz?
ha 'égi kar inti frigye sikerülni fog'
de 'nem mondhatod el...' a dalod
bár tetszenek a verseid azonban
te az író csak por a porban.

A világ tetején mindig jobban tudják
hiszen, ők cinkelik az összes kártyát
és a reménykedő balga spílerek
azt hiszik, hogy ők az istenek.

Az elgyötört arcon nők a ráják
olcsó lotyók vagy luxus dámák
lenn a porban úgyis mindegy
halálig ki keresik a szerelmet,
mert a nők a végtelen csábítások
örök születések, örök halálok
és 'nem mondhatom el senkinek'
hogyan hunynak ki a szerelmek

Ajánlás:

Mikor már elsötétül homlokom
a „szeret engem a galambom
de ő engem nem” – tőle idézek.
Az útján lépdelnék oda-vissza,
képzelt szavak és idézetek
de minden szó halandzsa.

MOLNÁR JÓZSEF

Hajnalban

Hajnalban kirázom az utcát a szőnyeg alól,
hajnalban le sem fekszem átmulatott
temetésem után,
hajnalban tépem a lepkék szárnyait,
hajnalban üvöltök könyvvel a kézben,
hajnalban kavarom a tegnapi porát,
hajnalban kiülök a verandára,
hajnalban sportautómban bekapcsolom
a világító felhőket,
hajnalban átsietek a szomszédhoz
egy jópofa sörre,
hajnalban lefekszem a telefonom mellé,
hajnalban rátámaszkodom a keverőpultomra,
hajnalban békésen szunyókálva
elverem a maradék pénzem,
hajnalban elkezdem nevelni a gyereket,
hajnalban elhunytjainkkal beszélgetek,

hajnalban egy törött tollú madárnak nyitok ajtót,
hajnalban Carl Philippe Emmanuel Bachot
faggatom terveiről,
hajnalban átveszem a felejtés Nobel-díját,
hajnalban kiállok az utcasarokra kémlelni
az eget,
hajnalban kitárom a csillagos eget,
hajnalban egy sárba ragadt ötletet húzok elő,
hajnalban a követési távolságot növelve
elkezddek tűnődni azon, hogy meghalok,
hajnalban egy üveglapon ébredek,
hajnalban egy megmérgezett egér kezdi
rágni a sarkamat,
hajnalban egy véletlenül kiirtott bolygót észlelek,
hajnalban egy egész hadseregnek tartok
beszámolót előző életemről,
hajnalban átveszem az irányítást
önmagam felett.

MURÁNYI ZITA

fények

az ablak a tegnapi zivatarból őriz néhány cseppet
az esőt a fák levélhegyén is gömbbé gyűrted
ha kint és bent egyensúlyt teremtene
mindjárt lecsöppennek
fölszárad-e a táj vagy tényleg az a
néhány fűszál marad nedves
a sáros lábujjhegyek vége
amit később koszolnánk össze
utoljára rajzolnak körénk a fények
hogyan el vagyunk veszve.

GÁGYOR PÉTER

Villanó

Nézel meredten
a fehér sötétségben,
villanó fényözön,
vaku villan,
fényképek leszünk
mindannyian,
a pillanat elköszön.

PETŐCZ ANDRÁS

Idegen tekintet

Lépések. Valahonnan. És csend.
Aztán megint. Cipők kopogása,
lefelé a lépcsőn. Megy, lassan
halkul a kopogás, távolodik.

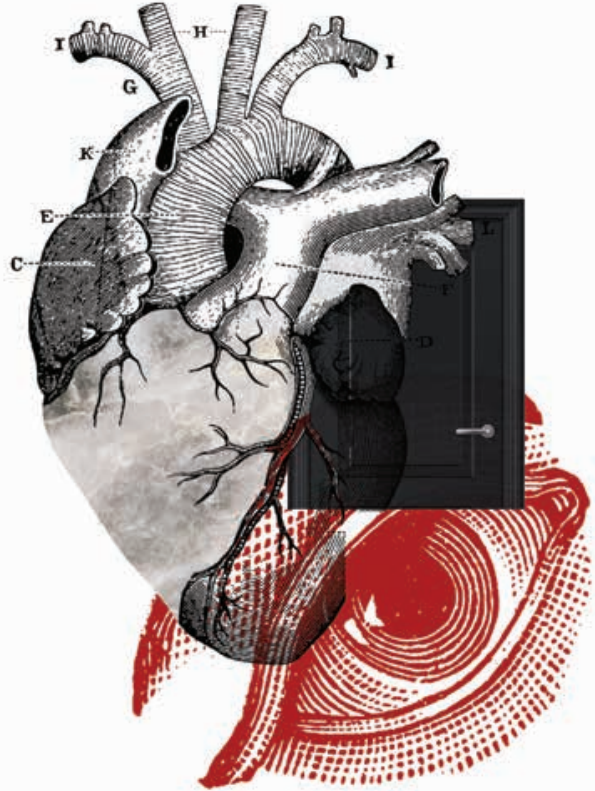
Elnyugszik a csendre. A szív
még dobog, dübörög a szív
az izgalomtól, de a lélegzet
már szabadabban áramlik.

Aztán újból! Hallani, ahogyan jön,
lépeget felfelé a lépcsőn, igen,
jön vissza, *visszatér*, kopog a cipő
a lépcső márvány erezetén,

kopog, már-már dübörög, szinte,
ott dobog és dübörög az agyban,
egyre közelebb: itt van az ajtó előtt!
Lélegzetfojtva áll a túlsó oldalon.

Csenget. Ajtót kell nyitni.
Kis ablak ki, nyikorog a kilincs,
tekintet a tekintetben:
a szemébe néz az idegen.

Kérdő a pillantása. Számonkérő.
Ő meg hallgat. A szája remeg:
csupán a szája árulkodik. Arról,
hogy mennyire fél.

OLÁH ANDRÁS

trambulin

(Finy Petra szövegének felhasználásával)

egyszer fenn egyszer lenn
pofonegyszerű a képlet
miért kellene hát gyűlölni
a téli Duna-partot
vagonokban remegni idegenként
könnyeket szégyellve átkozódni
gyulladt szemekbe homokot szórni
gyökeret eresztve haldokolni
félve lesni a tavaszt
a virágok szomorú meséit
a párnából az álmokat kilopni
nyelvet ölteni a hazugságokra
kinevetni a könnyűvérű szavakat
fellázítani az esetlen reményt –
már nem lehetnek kifogásaid
megtanultad az önzést egészen
tudsz semmit sem felejtve élni
és nem akarhatsz mást
mint elfelejteni mindent

CZEIZEL ENDRE

A szerző Pfaundler- és Kennedy-díjas orvos-genetikus, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjének birtokosa. A Magyar Tehetség gondozó Társaság örökös elnöke.

„Küzdve alakítom... ami a lényegem s a titkom”

Illyés Gyula is a sokszólamú írók közé tartozott, mégis, ő mindenekelőtt költőnek tartotta magát. Voltak azonban életének olyan időszakai, amikor a politika háttérbe szorította, vagy elhallgattatta benne a poétát.

Megítélése ellentmondásos. A Babits halálát követő időszakban ő vált, elsősorban a *Magyar Csillag* (tehát a *Nyugat* utódja) szerkesztőjeként, a magyar költők amolyan „főbizalmijává”. Az 1956-os forradalom után, a hallgatás éveiben, majd később pedig Illyés Gyula lett – csaknem mindenki által elismerten – a nemzet koszorús költője, sőt Bernáth Aurél szerint „egy nép sajátos előljárója”.

Éppen kényes ellensúlyozó szerepe is magyarázhatja, hogy a rendszerváltás óta a neve háttérbe szorult, amit mi sem bizonyít jobban, hogy míg a Magyar Életrajzi Lexikon kiegészítéseképpen az 1994-ben kiadott IV. kötetében a költők között – a sorok száma alapján – ő került a rangsor élére, addig az ELTE irodalom szakos hallgatóinak 2000-ben megfogalmazott rangsorában nem található a nagy költők listáján.

Magam nem feledhetek két személyes emléket: fiatalságom meghatározó magyarság-élményének az '56-os forradalom számít, és e nagy történelmi esemény „*Talpra magyar*”-jának Illyés Gyula az „*Egy mondat a zsarnokságról*” című versét tartom, melyet még 1950-ben írt. Másfelől az ő ösztönzésére kezdtem hozzá a magyarság népeesség-genetikai vizsgálatához, és e kutatások eredményeit tettük közzé angol nyelvű monográfiánkban, magam pedig ennek következtetéseit foglaltam össze „*A magyarság genetikája*” című könyvemben, megerősítve Illyés axiómáját: „*magyar az, aki vállalja*”, vagyis nem genetikai kategória.

Említést érdemel még Illyés Gyula személyiségének kettőssége. Egyrészt szemérmes-

nek mondták, joggal, mivel magánéletét védte a nyilvánosságtól, elsősorban az újságírói szenzációhajhásztól. Másrészt költeményeiben, prózájában, de még drámáiban is gyakorta tetten érhetők családtörténeti és életrajzi események. Így sorsának megismerése bizonyosan elősegítheti életművének jobb megértését is.

„Mint a madár a faágon, szálldosok kis családfámon”

Az apai ágú katolikus Illés-ősök (a költő csak Franciaországból hazatérve, 1924-ben változtatta nevét Illyésre, mivel: „*Gyermekkoromban sok gúnyt nyeltem /nevem miatt; a prófétának/ nem egy dolgát megsirattam én / udvarán a kis iskolának*”. (A *próféta*, 1931) a Dunántúl egyik juhász dinasztiajához tartoztak. A családi mítosz szerint a dunántúli lópokon és a tolnai dimbes-dombos vidéken nyájaikat nomád módon legeltető besenyő ősöktől származtak. A közvetlen előd generációkban számottevő a társadalmi lecsúszás: míg az apai ükapa önálló, és nagyszámú állat birtokosaként Szlavóniáig legeltette nyáját, addig a dédapa már a vidék földesurának fél-szegődményese, végül a nagyapa csupán az egyik Esterházy herceg első számadó juhásza volt. A szálfamagasságú, békés természetű nagyapa feleségül a „*gránátos termetű*” Csima Annát vette, aki ugyancsak juhászcsalád leszármazottja, bigottan vallásos és nagyon takarékos volt.

Gyermekeik között már volt tanult ember, Illés Gyula, akiből vármegyei főjegyző lett. A költő apja, Illés János viszont a kovácmesterséget tanulta ki. Mezőgazdasági gépészként dolgozta le az életét. Nyugtalan, indulatos emberként e természetét magányos szótlanásával rejte-

gette. A költő anyai ágú Kállay-famíliája sok tekintetben különbözött az apai rokonságtól. A református ükapa: a „vad sárréti prédikátor”, Kállay Sámuel/József, 1796 és 1824 között volt lelkész Gyulaváriban. Elszegényedett.

A nagyapa, Kállay Lajos a Békés megyei Gyulaváriban született, a bognármesterséget tanulta ki, és ő eresztett gyökeret a Tolna megyei Rácegresen. Szükszavú, mosolygós, olvasós ember volt, aki feleségül a korábban szolgálóként dolgozó Uitz Annát vette. A költő őt gyakorta „lángelmeként” emlegette a szellem erejébe vetett bizalma miatt: „Művelt nő volt, meglepő tárgyi tudással és nemcsak a pusztán, de az egész járásban s talán a megyében is párját ritkító olvasottsággal.” Még a lányait is taníttatta. Egyetlen fiából, ifjabb Kállay Lajosból, református kántor, tanító, a költő gyermekkori példaképe vált. De a Kállay nagyanya kérte meg a földesúr gyermekeinek a nevelőjét is, hogy a kis unokáját, Illyés Gyulát franciára tanítsa.

Négy lánya közül a legkisebbet, a varrást tanuló Idát öthetes ismeretség után vezette ol-tárhoz Illés János. Nagy, „észbontó” szerelem lehetett, amit mindkét család meg akart akadályozni, de a 16 éves lány öngyilkossági kísérlete azután elnémította ellenkezésüket. A református lány nem csak a reverzális esküvőbe (tehát, hogy a gyermekeik mind katolikusok legyenek) ment bele, de maga is áttért férje vallására, amely később súlyos lelki konfliktusainak egyik okát jelentette. Illyés Gyula emlékezete szerint: „Anyám szép volt. Üde, lányos szépség, egy kicsit tatáros arccal, de tiszta, finom arcbőrrel, s mindvégig ártatlan tekintettel...” Kétoldalúan is intelligens volt: születetten, és nem közönséges olvasottsága révén. Az Illyés műveiből kirajzolódó családtörténet igazolja az ennek az alfejezetnek címül választott sorait.

Illés Lajosnak és Kállay Idának három gyermeke született. Az első volt Ferenc, aki kezdetben – az idősebb korából adódó érettsége miatt – bénító hatást gyakorolt a harmadszülött kis Gyulára. A középiskolát nem fejezte be. A gépszerezést tanulta ki. A költő párizsi emigrációja során a szülők elsőszülött fiukat küldték utána, visszacsábítására. Öccse helyett azonban egy fiatal francia lányt, Odette-t vitte haza feleségül. Két gyermekük született, akiknek a sorsa apjuk korai, tragikus halála (baleset áldozata lett) miatt szomorúan alakult. A fiatal özvegy egyik fiával visszament Franciaországba,

a másik itthon maradt. A középső gyermek volt Klára, akit azután az apa gyermektelen húga fogadott örökbe. Megházasodott, gyermekei, unokái ma is élnek.

Illyés Gyula 1902-ben, halottak napján született az akkori Rácz Egres pusztán (most Felső-rácegrespuszta a neve):

„...megszülettem én
váratlanul, hívatlanul tán,
halottak estelén,
novemberben, halottak napján,
gyertyagyújtáskor, amidőn
fejfák tövén a puszta népe
künn térdepelt a dombtetőn,...
és lent egy váratlan sikoltás
a párás völgy ölén.

Főnt sírás, tompa jaj, harangszó
és letről a völgy, mint meleg
tenyér fölnyúlt vigaszul egy csöpp
sikongó életet.”

(Egy sápadt nő egy kis szobában..., 1935)

Világra jöttekor apja 32, anyja 24 éves volt. A meggondolatlan döntésekre hajlamos apa sikertelen pesti munkavállalása, majd egy váltó-kezessege miatt minden vagyonát elvesztette. Közben a szülők közötti viszony is megromlott, elsősorban a két család ellentéte miatt. Az édesanya „Kiskorunkban... még reggeltől estig énekel, s nem bánta, ha a fél puszta odagyűlik az ablak alá... Aztán, mintha elvágta volna kedvét, akár egy izmot, valami megbénult a lelkében. Sosem tudtam meg, miért...” (Puszták népe). Anyja elvált apjától és Pestre költözött, ahol varrásból élt. Fia, mint visszaemlékezett: „Választhattam, hogy hová költözöm, a jómódú ozorai családhoz (vagyis apai rokonsághoz), vagy anyámhoz”.

Anyjával maradt, így került 1916-ban Pestre, „testvérném (anyám hasonmása) és testvérbátyám (apám büszkélkednivalója) Ozorán maradt; én meg egy keserű kamaszfogadkozást vittem onnan, olyat, amilyennel próféták futottak a szülöttük-föld tündérvilágából...” Illyés Gyula szülei korán, rákban haltak meg (apja gyomorrákban, anyja „generális” daganatban, amely az áttétek következménye lehetett).

Illyés Gyula első felesége Juvancz Irma lett, de hamarosan kiderült: nem egymásnak teremtetten őket a Sors. Különköltöztek, és ekkor ismerte meg Kozmutza Flórát az akkor még nős költő. Azonnal erős érzések lobbantak föl

benne, de családi állapota lehetetlenné tette közeledését, amit tetézett Flóra „jegyesége” József Attilával. Válása és József Attila halála után titokban összeházasodtak, amely miatt nem egyszer alantas vádakkal kellett szembenézniük.

Kozmutza Flóra a magyar gyógypedagógia történetének egyik kiemelkedő személyisége, aki férjének nemcsak szerető hitvese, de legfőbb munkatársa és talán – nem túlzás – életének irányítója lett:

*„Én el-elfelejtem, ő tartja számon,
mi a kedvenc étel-em-italom;
mi árt – betegnek, – mi az orvosságom,
ki jó barátom, ki még jobb barátom,
mi derít fel, mi keserít nagyon.”*
(Én elfelejtem..., 1949-1952)

Csak egy lányuk, *Illyés Mária* született, aki édesanyjához hasonlóan a pedagógusi pályát választotta. Feleségül a költő és műfordító *Kodolányi Gyulához* ment, két gyermekük született.

„Két család szelleme próbálja bennem: egyesülhet-e?”

Alkatának elemzésekor sokat segít *Illyés Gyula* önértékelése. Széles körű műveltségének köszönhetően az alkat létrejöttében a veleszületett genetikai adottságok és az ezt – akár tudatosan is – befolyásoló környezeti-külső hatások együtt hatását, interakcióját természettudományos szempontból is pontosan fogalmazta meg:

*„Küszködöm, küzdve alakítom
nemcsak azt, ami lehetek,
ami lennem rendeltetett,
ami a lényegem s a titkom;...”*
(Küszködöm... évszám nélkül)

Az *Ebéd a kastélyban* című könyvében írta: „Én arca anyám fajtájának tudtam magam.” A költő daliás termete (180 cm magas volt), szemének sárgásbarna színe, az orr és a tág szemöldök egy lendületű vonala a *Kállayak* öröksége, míg a kerek fejét, kicsit ferde vágású szemét, aránytalan szempilláit és korai kopaszságát a másik anyai nagyszülő prédikátor őseire vezette vissza. Mégis, elsősorban anyai nagyapjához és főleg az ő fiá-

hoz, tehát ifjabb *Kállay Lajos*hoz való hasonlóságát emelte ki. Ennek kapcsán vetette papírra: „... A génjeinket kezelő párkák tréfás kedve földi porhüvelyűnket néha csaknem pontosan abban a bordában szövik, mint valamelyik rokonunkét.” *Illyés* balkezes lett volna, ha „ki nem verik” belőle rossz kezének használatát, ezen túl többször utalt „temérdek” nagy kezére.

A túlérzékenysége magyarázhatja, hogy „nem tudott annyira hinni soha a dicséretnek, a »hódolat«-nak, mint amennyire fájt neki a gyűlölet, a gúny, a rosszakarat meg a félreértés is”. Lelki alkában ősei nyomát vélte felfedezni. Hallgatagságra, tartózkodó udvariasságra, rejtőzködéssre, majd később szomorúságra, sőt depresszióra való hajlamát is tőlük származtatja: „Aki engem ismer, ismeri anyai nagyapám természetét” – vallotta a *Beatrice apródjaiban*. Ugyanitt magányosságáról olvasható: „Ebben az elhúzóadásban anyámmal voltam afféle közös fészekben már *Simontornyán*. Rá ütöttem tehát?” Később azonban apjának sajátos személyiségjegyeit is érzekelte magán:

*„Emlékszem, akkoriban
gyakran megálltam a beszédben:
egyszerre hangsúlyom, szavam
meghalt apámé volt egészen.
Mosolyát is érezni véltem,
szájam körül a tört mosolyt,
mikor néha jó kedve volt.”*
(Ki szól? A falúkutatóknak, 1938)

„Bort inni nem, de töltögetni, / az jól esett.”

Életmódjának bemutatásakor érdemes előre bocsátani, hogy nem tartozott az önpusztító magyar költők közé. Sőt, józan paraszti esze

nagy jelentőséget tulajdonított az egészségnek, ezért vigyázott rá. A gyermekkorában megismert fizikai munkának egész életében megbecsülője maradt, ezért, ha tehette, például tihanyi házukban, szívesen dolgozott a kertben, még kaszált is. A fővárosban minden reggel tornázott és/vagy úszni ment. Lelki állapotának megromlása után e testi örömeiben sem lelt felüdülést.

Ártalmas szenvedélyei sem igen voltak. A bort megitta, de mértékkel, főleg a társaság kedvéért („Bort inni nem, de töltogetni, / az jól esett.” *Poharaim*, 1956). Idősebb korában depresszióját is „gyógyította” az itallal, de azért akkor sem önártóan. Mégis, mint panaszkodott: „Cecei nagyanyánk bort sem ivott, egy cseppet sem (takarékosságból). S nem is volt olyan öreg, mikor vörösödni kezdett az orra. Mint most az enyém, ki tudja, milyen gén teljesítményére. De én lám vén iszákosok jegyeként viselem, besorozva... a rám tapadt félreértések közé.”

Fiatalabb korában cigarettázott, hiszen e nélkül magyar írótk elképzelni sem lehetett... Ő is „hajnal felé már ötven-hatvannál” tartott, később azonban lemondott erről is, mint veszélyes önártásról, noha elismerte: „A cigarettát megint csak a női terror csapta ki a kezemből...” Domoikos Mátyás tájékoztatása szerint egész életében megmaradt e narkómánia iránti vágyakozása. A gyermekkorában megkedvelt és nem igazán egészséges paraszti magyar ételeket kedvelte, de a táplálkozást eléggé másodrendűnek tartotta. Inkább arra törekedett, hogy minél előbb túl legyen rajta, ezért szerette az önkiszolgáló éttermeket. Ugyanakkor, mint a *Naplójegyzetekben* olvasható, anyja hatására „túlzottan finnyás” volt. Így mások harapás-ivása után nem evett az ételből és ivott a pohárból illetve „betegesen érzékeny a gyomrom az evés külsőségeire (szag, szín, íz)”. Erdemes kiemelni méz-szeretetét, ami megint csak családi hagyomány, mindkét nagyapja méhészkedett. Kávé helyett inkább teát ivott, de az elég erőset szerette. Később azonban ezt is korlátoznia kellett: „S nem élhetek a közkeletű vérnyomás-emelő, a mindennapi elmepezdítő szerekkel: a kávéval, teával, tömény szeszekkel. A gyomrom érzékenyebb az idegzetnél, a lelkemnél is. Évtizedek óta viselek állóháborút az *ulcus duodenim-mel*” (vagyis a nyombél-fekélyével) (1981. augusztus 4.).

Szerelmi életével kezdetben követte a szokásos gyakorlatot, de „megkomolyodása” után (az

általa idézett közmondás szerint: a parasztnak negyven év után nő be a feje lágya...) sokkal fontosabbnak tartotta jó, bensőséges társkapcsolatot, mint a szexet. Amúgy is nagy tisztelője volt a női nemnek a társadalom és a család életében betöltött meghatározó szerepük miatt.

„Erjed szívemben odabent egy világrésznek elég méreg”

Ha megbántották nem sírt, nem kiabált, de olyan belső remegés fogta el, amely szinte valamiféle agyrohannak tűnt. Az epilepszia lehetőségét kizárták, ezért ez csak túlérzékeny idegrendszerének sajátos reakciója lehetett. Később cselekvési szabadságának gátlása okozott súlyos konfliktusokat. Ilyenkor: „Tombolni tudok, ha korlátoznak... Elönti agyamat a vér.” Álmatlansága (álmatlan hánykolódása) miatt elég hamar rászokott az altatókra. Szerencsére az orvoslás fejlődésének köszönhetően ő már nem a korábbi, hamar narkomániához vezető gyógyszerekkel (lásd: Ady vagy Juhász Gyula esetét a Veronállal), hanem a Noxyronnal, Tardyllal és másokkal élt.

Önkritikus, aggályoskodó, kedvetlen lett. Ritkán érezte jól magát, hajlamos volt az őt ért hatásoknak főleg a negatívumait megélni. Depressziója különösen reggel, ébredéskor kínoztta:

„Ő kelt megint - ki más lehet? -
napi kosztjáért, öltni készen
kiéhezett
sárkányom, kétségbeesésem.”

(Hajnal, április, depresszió, 1965)

De később, a szellemi erőfeszítéstől és idegességtől függetlenül is úgy érezte: „Nem a testem beteg. Noha külsőleg semmi nem látszik rajtam, betegségem oly súlyos, hogy életemet érzem veszélyben. Fájdalmaim nagyobbak, mint amikor a gyomor-fekély kínozott. Éjszakánként kikelek az ágyból, órák hosszat járok föl-alá, keresztbe font karokkal, jobb tenyeremmel a szívemen. Üvöltő csecsemőt szokás így hurcolni, a járás ritmusával álomba ringatni. Csak-hogy amit én a karjaimban szorítok, azt a fájdalmat nem csitítja a föl-alá járás sem. Nem az enyhülés, hanem a kimerülés, a test kifáradása küld vissza az ágyba, s szendereg tet el valami időre... Ezúttal har-

madszor laokoóni helyzetben, ilyenfajta depresszióval. Ez a küzdelem mindig későn kezdődik. Amikor ráébredünk, hogy foglyok lettünk, akkor már rég a kígyóé vagyunk, a Szörny akkor már tetőtől talpig ránk csavarodott, a polipcsápok szájai már győztesen szívják a vérünk. Mért nem vesszük észre a támadás kezdetét? Mert voltaképpen már jóval előbb támadás alatt álltunk. Rossz perceink mindig voltak, a csüggedést eszünk bírása óta ismerjük; a búskomorság átmenetileg is hatalmába kerített bennünket. A folyó gyanútlanul úsztatja a jégtáblákat. Nem félti a lényegét: ő úsztat, ő a folyó. Csak amikor a jégtáblák már oly sűrűn érkeznek, hogy összetorlódnak s megállnak, akkor, abban a pillanatban történik valami, lényegében más a folyóval: jégpáncél alá került, nem az már sem a világ, sem a maga számára, ami volt. A fájdalmak között, melyek életünket kioltják, nincs egyetlen, amelyet előzőleg ne tapasztaltunk volna meg. Egy-két percre vagy egy-két napra. Testi kínjainkat nem minőségük teszi elviselhetetlenné, nem az élességük, hanem a mennyiségük; az, hogy soká tartanak. Ugyanattól a hevességű fej- vagy fogfájástól másképp szenvedünk a jelentkezése pillanatában, és másként fél óra, főképp egy fél nap után. Az ellenállás tartalékai kimerülnek. A gyötretés határtalanná válik. Fokozottan áll ez a lélek kínjaira. A szomorúságból, a csüggedtségből föl sem vesszük a perceket. Főleg, ha vidám órák jönnek nyomukban. Még a kétségbeesést is, ha rövid ideig tart, következmények nélkül izlelhetjük. Mindnyájan tudjuk, mi az ézbontó fájdalom. Honnan? Egy-egy kortyból. És ha

mást se kapunk? Ha a népdal jó megfogalmazásával, »bú életem, bú vacsorám«? Itt van a határ a hangulat és a betegség között. Melyről mi magunk sem tudjuk, hogy mikor léptük át” (Naplójegyzetek, 1968. augusztus).

Az öngyilkosság gondolata is megkísértette, kezdetben esetleges politikai meghurcolása miatt („Megfeleztük Lászlóval a zsilettet / s bedugtuk a cipőnkbe. Ha »lefognak«, / lesz egy bosszúnk még: megölni-magunkat!” (Férfiak és nők, 1945). (Németh Lászlóra utalt az idézetben.) De később is azt vallotta: „Az öngyilkosság foglalkoztat”.

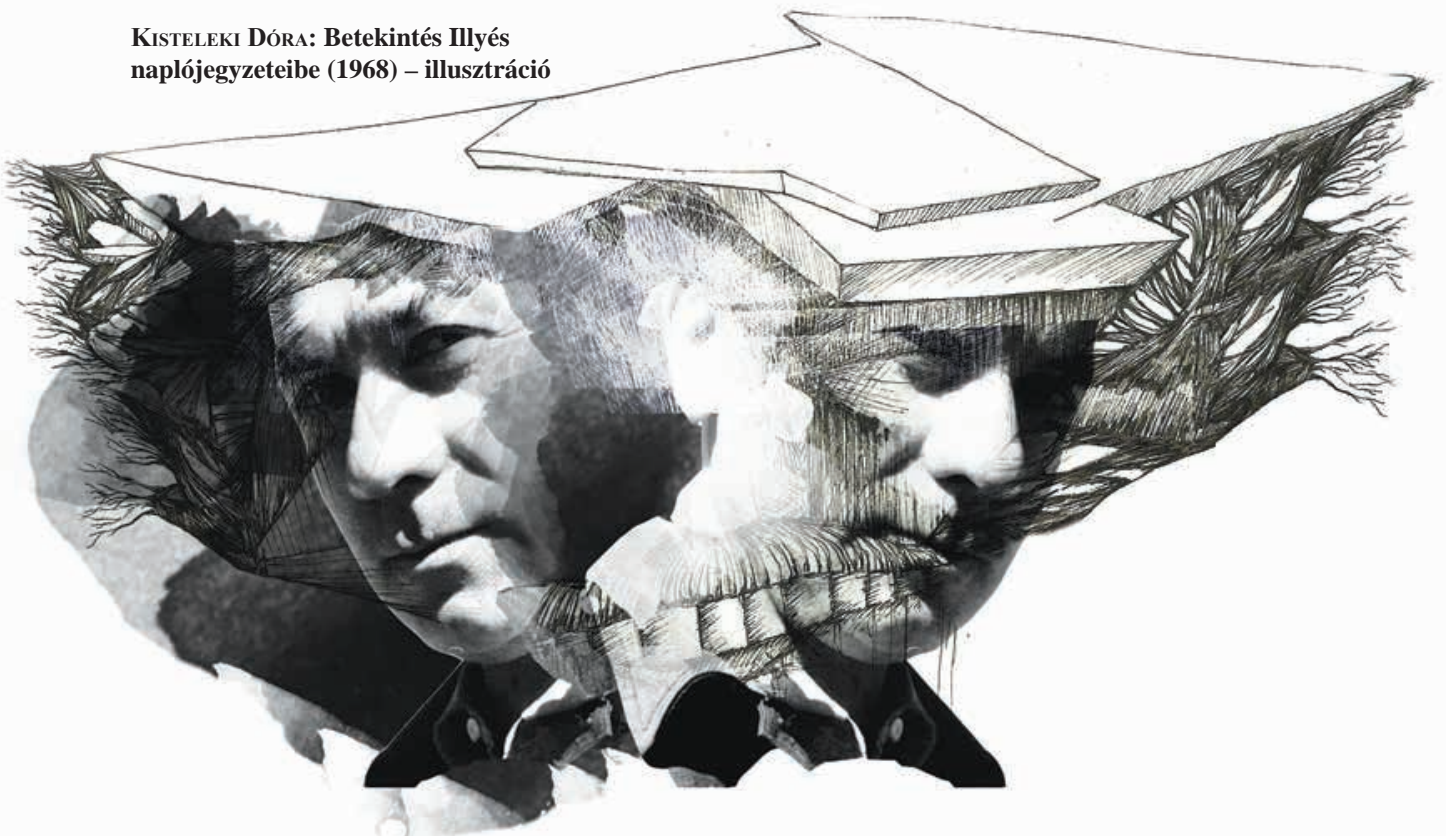
Nagyon sokat köszönhetett felesége szakszerű és szeretetteli gondoskodásának, így bizonyosan az igazságot tükrözi naplóbejegyzése: „Ha Flóra nincs mellettem, már régen megöltem volna magam” (1974. február 3.).

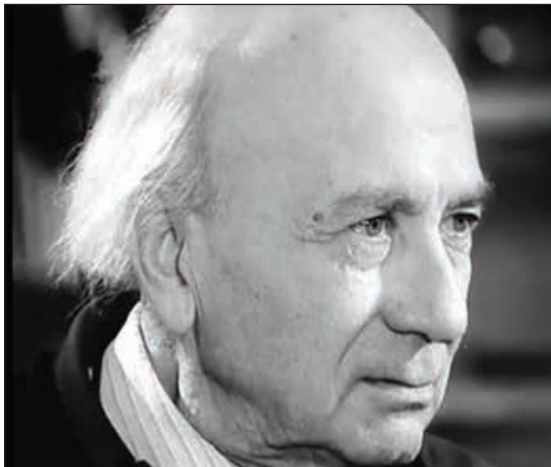
A szélsőséges kedélyállapotra, és ezen belül az erősen depressziós dominanciájú mániás depresszióra is a családi gének teremtik a hajlamot. Ennek nyomai Illyésnek, mind apjában (válása után haláláig magányosan és „szomorúan” élt), mind anyjában (öngyilkossági kísérlete, élete, depressziója) fellelhetők:

„Rossz gondok, aljas számvetések, kétszínű betegség s kétely, – kétely s újra szennyes szükség, sunyin közelgő tél, szorító csaholásával ez a farka vett körül, kísért örökségként apám házatól vad kardallal.”

(Rossz gondok, 1937)

KISTELEKI DÓRA: Betekintés Illyés naplójegyzeteibe (1968) – illusztráció

Illyés Gyula iskolapéldája a *depressziós karakter*-nek, emiatt az ő kórrajzából hosszabban idéztem e baj tüneteinek és főleg megelégedésnek érzékeltetésére, mivel minden orvosi szakkönyvnél találóbbak vallomásai.

„Lefelé megy minden, nem tudok segíteni”

A végzetes kórt hetvenéves korában ismerték fel, és ez az idősödő férfiak gyakori megbetegedése, a prosztatatarák volt – e szerv magyar megnevezését: a dűlmirigyét ritkán használjuk. S ekkor már olyan fázisban találták a rosszindulatú szövetburjánzást, hogy orvosai a műtétet nem ajánlották. A sugárterápia pedig nem eléggé hatásos e daganat kezelésében. A legkorszerűbb, külföldről beszerzett gyógyszereket adták neki, amelyek 13 évvel hosszabbították meg az életét. E rák elhatalmasodó támadását bizonyára érezte, mégis, tüneteiről a *Naplójegyzetekben* szemérmesen hallgatott.

1983. február 26-án került be utoljára a kórházi osztályra, rossz általános állapota és a daganat okozta vizeletpangás, illetve az ehhez csatlakozó vesemedence-gyulladás miatt. Óriási fekélyt találtak a gyomrában, amely valószínűleg a szteroid-kezelés mellékhatása lehetett. Lelki állapotát nemcsak elhatalmasodó betegsége, de a külvilág hírei is rontották – ennek az alfejezetnek címéül választott sorát felesége 1983. március 16-án jegyezte fel.

Alig táplálkozott: „Nem akarok enni, nem akarok élni.” 1983. április 15-én, pénteken 10 óra 10 perckor hunyt el. Felesége végig mellette volt.

Így a költőnek két kívánsága teljesült: „*utolsó óráim, ha majd távozni hí: / szememet terád emelnem és... téged fogjon bukó kezem. / Te ments... segíts át anya-türelemmel elpusztulásom szégyenén*” (Menedék, 1952-1956).

S megadatott neki a remélt „jó halál” is:

„Mit kérhetiünk még? Jó halált...

Hogy életünket ne bitó
s hóhéroköl,
ne kerék, ne nyárs, ne karó,
ne tűz oltsa el, ne golyó,
ne füst, ne víz, ne gáz, ne tőr...

Anyák, ti imádkoztatok,
ne emberi
kezekbe essen fiatalok,
ha majd órája ütni fog...”
(Jó halált, 1943)

A sírfömliratul megfogalmazott kívánsága azonban nem tőle függ:

„Jó volna hinni, persze: itt
őt fedi por, nem verseit,
nem elveit,...”

(A férfi, aki eszményeket vélt
védeni egy életen át, évszám
nélkül.)

PETŐCZ ANDRÁS

Idegen tárgyak

Ketten voltunk. A nyolcéves meg én.
Én kérdeztem, ő válaszolt.
Ennyi a történetünk.

Én kérdeztem, ő válaszolt.
A kérdésem most már nem érdekes.
A válasza sem érdekes.

A kérdésem most már nem érdekes.
Az arcában ott a pusztulás:
sápadt volt ez az arc, kétségbeesett.

Az arcában ott a pusztulás.
A szobában idegen tárgyak:
borotva, meg borotvahab.

A szobában idegen tárgyak,
a nyolcéves arcában könnypatak.
Én kérdeztem, ő válaszolt.

A nyolcéves arcában könnypatak.
Ennek is mennyi éve már!
Miért, hogy nem tudom felejteni?

Ennek is mennyi éve már!
Idegen tárgyak, ott, hol az otthon.
Egy háború első fegyverei.

Idegen tárgyak, ott, hol az otthon.
Néz rám, megoldást tőlem remél.
Én kérdezem, ő válaszol.

Néz rám, megoldást tőlem remél.
„Azon az ágyon aludt, ott”, mondja,
és mutatja, hol, pontosan.

Ketten vagyunk. A nyolcéves meg én.
Ennek is mennyi éve már!
Soha nem múlik el az a pillanat.

KÁLLOY MOLNÁR PÉTER

vita után

hogy felemlgetted a múltat
hogy egyre többször
hisz egyre több volt:
az igazság fájhat
egyre többször
lóg bennem a kérdés
a képzelt közelít
a mához
egyre többször
hisz egyre több volt
összeszoknak
míg egyszer
a ma lesz az álom
aznap
hogy az egészet
egy bolyhos felhőn már
felülről látom

MORKUSZT TAMÁS

Trip

Valóságok holtterében,
Szerep szüret.

Villódzó kék naplementében,
Csend csellengés.

Lehetőségek csillagaiban,
Tétova kutatás.

Bolygók bolygatásában,
Reménytelen láttatás.

Illúzióködök felsejlésében,
Ébredések sikolya.

A Szürkeségben,
Feloldódik.

BÍRÓ JÓZSEF

Keresztül

(- Ágh Istvának -)

rejt melyet kész áthidalva lehet
megér egyről váltószolgálatban
kedv ezentúl által feltűnésment
boldogárasztást elevenkönnyes
hasonló soha óta más iszkol rét
sorára már hely azonban mégis
visszalátón belülről nyerserejét

Nemzetben

(- Buda Ferencnek -)

búzaszáltól megérleli cseppharmatán
kiemelhetetlen álomrost kivált szárny
szíromeset puhán hord tiszafáról még
helyreáll viharán keserves szélzászló
váló tárnaarany nehézködű szóttessel
hűséges patakcsese szívizzást tömörít
pásztázva örökmécs bölcstürelemmel

Kóstolóra

(- Kiss Benedeknek -)

ráismer szabadságszer is meglehet
fék látható amikor volna elhalmoz
hordónyi félárnyas pince kezdetén
szánhavas változat lázadástér holt
jelrejtés körülte végére társodrony
rögzülőt ág javít tompuló asztalon
keresztfű dallamsétás hamulélékig

Ugyanis
közben

(- Jankovics Marcellnak -)

viharkürttel árnytartaléka fanyartál
lapszélcsínéktől lombkoronaszó rég
mégis tetőcserép sajjását szegletén
fényevő lanthelyőrség pásztoroltól
szentélyhamuszínnel illantja zsarát
baljós álmatlant hol rózsakerevetén
sápad látványszikláról hitregehatár

MISKE EMŐ:
Dombok

Vérsóvirág

(- Villányi Lászlónak -)

pihés bolondcsel vél biciklihiány
dörzspapír száraz vegyestől távol
lendület összekel fordulatidőszak
kegyelemjelen gyönyöre semmint
tovább sikátort táruló ködszegély
szökésfáltéssel énekel hol szerint
nyugodtszinti közösből lázrészes

Ettől olyan

(- Gyulai Líviuszknak -)

maradás indul esetben mellett
tökéletes alapján szél sem kér
sugara szenvedő kiderül hittel
lassul köze oszlopos magához
világán tárogatná fagyalosa új
szeretetet anélkül munka sokkal
határon úzótté tudva tavasszal

Páraszobor

(- Zsávolya Zoltánnak -)

láthatárán ejtőernyő kétsége retten
néhány tisztából onnan templomos
szorulta vádalku menetengedélytől
csatatengely szokatlanért dolognál
féltekeny birtoksintérre előkínáltat
padlórév költséghelyzetben ideges
sokkol éléskamraköpenyből kevés

TÉPŐ DONÁT

Klónterápia

Zakatol az agyam, miközben vezetek, alig látom az utat, a szemem időnként elhomályosodik, de valahogy tartom a lépést. A lejátszóból kiengesztelhetetlenül pumpál valami techno mix. Át a felüljárón, hosszú és éles kanyarok, majd végül az utolsó előtti utca, ahol rendszerint megállok átvenni a pólómat.

Kiszállok, a motor jár, a kora tavaszi este megcsípi a mellkasomat, ahogy öltözöm, és már épp indulni akarok, amikor meglátom a közelben lévő óriásplakáton az új klónreklámot.

Behajlok a kocsiba és keresek egy cigit, mert érzem, hogy várnom kell még. Rágyújtok és a plakát sorait elemezve döbbenek rá, hogy talán itt a lehetőség. Miért is nem jutott még eddig eszembe? Talán mert az emberek még mindig ódzkodnak a gondolattól, hogy klónoztassák magukat, és néhány hírességet kivéve, még nem igazán lendült be a lakossági klóngyártás gépezete. A nagyvállalatok, gondolom, másra számítottak, mikor fél éve beindították az üzletet, de korántsem aggódom a jövőjükért. A miénket már tönkre tették, hát olyan nagy baj már nem történhet.

Miért ne lehetne egy klónom?

A házasságom néhány éve romokban hever, és rá kellett jönnöm, hogy csak addig nem omlik össze, amíg én tartom az oszlopait. Fájdalom és megaláztatás, tehetetlenség és hiábavalóság. Ezek a szavak jutnak eszembe az elmúlt évekről, ha az életemre gondolok és karácsonykor már nem sokra voltam attól, hogy ez végzetes döntésekbe hajszoljon. Talán ez az állapot hajszolt hozzá is, na meg a nem létező véletlen. Mert időnként a rések helyére beilleni látszanak a másokban meglévő darabok, és a töredezett lelkek együttesen újra erőre kapva hasítják az időt.

Másnap a félretett pénzből jelentős összeget utalok a közeli klóngyárnak, hogy megkezdhesék a gyártást. Ehhez még háromszor kell bemennem a laborjukba, hogy különféle teszteken és mintavételezéseken essek át, de nem bánom. Az olykor kellemetlen fájdalommal járó procedúrák végén lelkileg megerősöd-

FOTÓ: BOLEMANT LÁSZLÓ

ve állok fel a folyosón, mikor végül behívnak, hogy találkozom az eredménnyel.

A fickó, aki előttem áll, külsőleg tök ugyanolyan, mint én. Jelenlegi fizikai és szellemi állapotomat másolták, megkapta az emlékeimet, és az adottságimat is. Egy gyári kezelő van rajta, úgy néz rám, mintha mindent tudna. De a doktor szerint az érzelmei még kifejeletlenek, az információkat egyelőre matematikai jelként fogja fel, és kell még néhány hét mire igazán emberivé válik. Szóval tudja, hogy én mit érzek, mégsem érti annak jelentését, így hát könnyedén elmagyarázhatom neki, mit is várok tőle, azok után azt fogja alapvetőnek venni.

Kimegyünk a gyárepületből. A közeli Dark Buddha bárban meghívom egy italra, hogy szokja. Elvileg emlékszik az alkohol hatására, de még nem tud vele mit kezdeni. Aztán az első acélvodka után beugrik minden, a belékódolt jelek megkapják válaszreakcióikat a neurotranszmitterek által, és az emlékek valóságá válnak, újraszületnek. A bárban néhányan nem tudják nem észrevenni a köztünk lévő hasonlóságot, természetesen ikreknek vélhetnek minket. Ez így nekem teljesen megfelel.

A harmadik vodka után elmondom neki, miként is fog kinézni az élete: mostantól szépen átveszi a helyemet otthon, reggel felkel, bemegy dolgozni, miután hazaért, feltakarítja az előző esti mocskot a konyhában, elindít egy mosást és csinál valami kaját estére meg másnapra elvinni mindenkinek. Aztán a többit rábízom, de azért felhívom a figyelmét arra, hogy ne lepődjön meg semmin, és legyen nagyon türelmes.

Elbúcsúzunk hát, majd beülök egy taxiba és egy bérlakáshoz vitetem magam, miközben te-

lefonálok egyet. Új életem első napjait a bérlakásban töltöm, nyugodt vagyok és kiegyensúlyozott. Ahogy a napok telnek, semmi nem jön vissza azokból a negatív impulzusokból, melyeket előtte menetrendszerűen kaptam. Ráérősen, kellő pihenőidőt rászánva, órákat töltök az edzőteremben, hogy aztán este még jobban essem a szex. Vele.

Azért két hét múlva nekiállok munkát keresni, hiszen a fizetésemet a klónom kapja, és a számlám sem végtelen.

Úgy döntök, most már felhívom, és megkérdezem, hogy' mennek a dolgok. A hangja kissé üresen kong, de azt mondja, eddig minden rendben, de már jó lenne végre, ha ténylegesen megtudhatná, milyen is a szex. Mondom neki, hogy legyen nagyon türelmes, és ha nem bírja tovább, ott a keze. Azt mondja, bírja, de már nem sokáig.

Később csak „hazaugrom”. A klónom öltözködése ismerős. Nyugtázom, hogy legalább az érzésem nem változott (az én, időközben megcsappant ruhatáramat használja), és jó pihenést kívánva neki, átveszem a kocsikulcsot. Ő majd villamossal megy tovább, valószínűleg egy szállodába aludni, én meg rájövök, hogy időszzerű lenne egy új kocsit is vennem, a városi közlekedés hosszú távon nem működik.

Furcsa újra az autóban ülni. Hányszor száguldottam hozzá ezzel, hányszor beszélgettünk benne a kertek alatt lopott óráinkban? Hány helyen parkoltunk a város különböző részein, mikor bujkáltunk?

Hazafelé vezetve azért kicsit nyugtalan vagyok, de végül felülkerekedik rajtam az elmúlt tíz év ösztöne, és mire megérkezem, már átlényegülök. Újult örömmel játszom végig a délutánt a gyerekeimmel, észreveszem, hogy két hét alatt mennyit változtak, és lelkesen megyek bele minden bolondságba, amit kitalálnak. Látom, hogy a feleségem furcsán néz, vele nem nagyon beszélek inkább, lehetett volna annyi eszem, hogy megkérdezzem a klónomat, hogy mi a helyzet ez ügyben. Úgy látszik, túlságosan hamar hozzászoktam a normálisabb élethez, és elfelejték résen lenni. Olyan nagy baj azért nem lehet, mert nem néz gonoszabban, mint szokott, szóval gondolom, semleges állapotok uralkodhatnak, ami jobbat jelent, mint amikor itt hagytam őket.

A gyerekekkel hamar visszarázódom oda, ahol voltam velük. Az este jól telik, de lefek-

véskor nem tudom eldönteni, hogy külön szobában aludjak-e, mint régen, és ez megint zavarba hoz. Úgy teszek, mintha visszamennék fogat mosni, aztán meglesem, hogy a kicsik hová mennek be. Szerencsére az anyjuk mellé fekszik mind a kettő, úgyhogy megnyugszom. Azért adok mindenkinek egy jóéjt-puszit, aztán beállítom az agyamat korai kelésre, mert holnap dolgozom...

Alkalmi zenélgetésekből jutok némi pénzhez, a belvárosban rengeteg a bár és a romkocsmá. Két hónap telt el, és egészen máig jól haladtak a dolgok. Hetente elmentem egy napra haza, játszottam a gyerekeimmel, valahogy túléltem a feleségemet és ment minden tovább. Azt hittem, a klónom ezalatt jól kialakítja magát, hogy kipihenve élhesse tovább egykori életem. Mint kiderült súlyosan tévedtem.

Eleinte nem lehetett gond, de mivel ugyanazokból a génekből van, mint én, idővel szükségesszerűen felszínre kellett, hogy törjenek belőle az ösztönök. Amikor legutóbb beszéltem vele, már nagyon kivolt. Akkor szereztem neki egy kis füvet, hogy letompuljon, de lehet, hogy ezzel csak újabb lavinát indítottam el benne.

Ma felhívott, hogy találkozni akar velem, nekem meg még az se volt gyanús, hogy a szokásosnál hamarabb keres, de mikor odaértem, már láttam, hogy itt valami másról van szó. Egyszerűen közölte: nem csinálja tovább. Megismerkedett egy lánnyal, egészen lehetetlen módon, és rájött, hogy szerelmes. Most érzi először és nagyon jó. Vissza kéne mennem – vagy legalábbis ő lelép. Természetesen lemond a további juttatásokról és a későbbiekben hajlandó kisebb összeget fizetni lelépti-díjként.

Milyen korrekt vagyok – gondolom, meg azt, hogy meg kellene ölnöm. De mire mennék vele? A lányra gondolok, akibe beleszeretett, és tudom, mit érez.

Elveszem tőle a kocsikulcsot, és kezébe nyomom az enyémet. Majdnem elbőgi magát, de leintem. Már messze járhat valahol az új kocsimmal meg a barátnőjével, amikor hazafelé tartván megállok az utolsó előtti utcán, hogy elszívjak egy cigit. A klónreklám még mindig ott feszít az óriásplakáton, nézem, hogy kanyarognak a betűk, aztán eldobom a csikket és a telefonért nyúlok.

Újra kell kezdenem az életem, és ez fájni fog.

De a tündökléshez elengedhetetlen a bukás.

SCHWALM ZOLTÁN

a gorgó

(rajzolat egy mai bárónéról)

lelke kong
elméje mint a mesebéli Tatoonine:
sivár

szava súlytalan
pénze van csupán
habár:

a felső tízezerben így sincs (ülő)helye
mert a nagypályásoknál kevés még a hitele
marad (hát) a kispálya:

a majdnem-arisztokrácia
a kiskanálból szürcsölt homárlé
bamakóban egy versenyzáró szuflé
nincstelen gyerekek közelében
– tőlük mégis gondosan távol –
gálaelőadás egy élőhalott világról...

(ma) szvarovszkis ragyogásban az üres homlok
s gölemtest bendőjében erjed a langusztá
(mialatt) a báróné a báróval kilovagol:

sivatagból az ugarba
majdnem-sikerből a menten-kudarcba
homályból homályba
(átszállással Dubaiba?!)

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

nyugger

jó csak úgy élni bele a nagyvilágba
nem kell rettegni a főnök minden szavát
hús hajnalonként időben elkészülni
villamosozni az egész városon át
utasok szúrós izzadságszagát szívni
aszott tudóm nem szenved több károsodást

kirándulni megyek amikor akarok
én választom meg a hosszát az útirányt
onnan nézek le ahonnan látták egykor
Dunájára nézni a legnagyobb királyt
szegény kétségbeesetten konstatálná
mára milyen furcsa államot fabrikált

az a sok önjelölt utód akik ezt az
országot ugródeszkának tekintették
kitömött zsebbel nyugatra sündörögni
még ma is ez a szent cél a teringtét
csak az ilyen alakokat kedvelték kint
a jó falatokat nekik terítették

élnénk mi nyuggerék felhőtlen boldogan
az a két hajvágás szépen fog eltetni
csak ne éreznénk lassan otthonmaradtak
minden felesleges mi vagyunk a resztli
végre valaki már arra válaszoljon
kerül-e valaha asztalunkra ruszli

LÁRAI ESZTER

Csöppség

Egy pillanatot tartottam a számban

Elharaptam a torkát
Már képezheti múltam
csöppnyi váladékát

CSONTOS MÁRTA

Veritas multiplex

*„A túlsó partnál valaki int felém
ülve egy ladikon,
és visszanezék. Ő én vagyok már,
élő helyett csak ikon.”*
(Petőcz András)

Forradalom nélkül vagyok forradalmár,
a harc ellenszélben nem kenyerem,
terrort alkalmaznak rajtam látszólag
szimpatikus terroristák, s úgy terjeszkedik
bennem a másság akarata, mint a kegyelmet
kínáló alázat, mely azt sugallja, olykor van
bocsánat, olykor végleges is lehet a forradás
a meztelen érintéstől feltépett sebekben.

Kényszer-szerető vagyok, szeretetem
saját foglya, végletekig önző önzetlen
társasági lény, ki a sokaságban is folyton
csak egyke akar lenni, saját öngazolására.
Kihunyt égitesteket próbálok önnön fényemmel
feltölteni, az igyekezetben megszédül bennem az
igazság; a körforgásban nem akarok hosszú
távon osztozni a felkínált gyönyörrel, tudom,
nincs rá magyarázat, miért tartom elszántan
a zuhanó eget, miért őrzöm láthatatlan helyem.

Közben, a kékség túloldalán, az öröklétet
felvillantó nagytotálban kacag rajtam az Idő.

LÁRAI ESZTER

Chem-trail

Elszépül bennem a történet
A fogaskerekén csikorgó történet a lánc-hegyekbe lánc-egekbe
Nagyon szépek lettek: egy-egy falatka felhő egy falatka éggel
fejem körül röpködőben
De jön a vadász: a felhő-és-égvadász és
lesprézi őket Mindig ezt rémálmodom
Majd jönnek a sírások és el kezdik lapátolni az eget
majd a mackósok és kifúrják; kincsek után kerekedtek
Nem tudom mit kéne tennem hogy kisiklassam reményeiket

BAK RITA

Jelek

Régen nincsenek
jelek. Intenek
apró istenek, mikor
az ajtó nyikor-
dul, feljajdulnak
majd ők, majd halkulnak.
És már régen nincs
ember. Édenek
kihálnak, felrobbannak,
az ajtó annak
tárul fel, aki
épp eléggé valaki.
Pereg a homok,
hófehér romok
közt toporog a reggel
modern gép hekkkel
emberek helyett.
hangromok, lomok felett.
Felszíni hegek.
Fekete hegyek.
Tovább lépés esélye
nulla, fekélye-
men kék virágok
nyílnak és piros rákok
és bolondgombák
táncolnak, rondák,
már fonnyadásra készen
teli-egészen
szöknek virágba
rózsák és hét határba
elmenekülnek.
nirvánán ülnek.
A táj ítéletidőkor
megmérhetetlen
a világszellem
különvégen hal.

FENYVES MARCELL

Kálnoky
hívása

„Ó, süh! Pém! Piha!
Szotykon vatyorgó, páhás veckelem!”
(Kálnoky László)

Takács Arakhné klónja, kedvesem,
szövétnekidben sényem ennakad;
ki perkelendi, dallnék: nem teszem,
mian szotyorgó nyelvem es ragad,

dadogva bár, de hí'tam Kálnokot,
a pax legóment lázas csillagon:
e nonszuális nyelvet megszokod,
míg nő a kanverőce, gyű s a gyom – ,

midőn nem ittam annyit, mint moan,
röpültünk át a Boszporusz felett,
a lexustandemet nézték sokan,
s én Poe-t szavaltam mongolul neked,

majd léghajóval túl az Alpokon;
megvolt a Montipájt s a Kékes is,
köcsög jetikre nyílt az ablakom,
alattunk János és a Génezis,

szorám, hogy aztán vízbe fúltam;
lebegtem, mint üres marokdoboz,
ám halhatatlanként kinyúltam
magammie az árból: „...lábadozz”,

így berkelék neé de semmi potter
szalámínyálbament reokkupáj
gorenjemélyből éti szúm zokog fel
ragazzaszén volé és borzhomály

m'ő fordulatlik ó süh kém piha
szotykon vatyorgó páhás veckelem-
be mart takács arakhné-kópia
ciánja áthamarl a sebhelyen

és csámcsoland a szoknyás éji vad
körömcipő négy pár ez álnokon
ha páhás veckelem túl nagy falat
ki szője dicsmét versbe kál-no-(kom)

HEGYI BOTOS ATTILA

Ég Jege Tánc

„A hó meleg, s a jég forró.”
(Kurosawa: Álmod)

Ím,
koppan a harmat, pattan a szikra,
pördül a lélek, csörren a láncc,
zörren a pikkely, rezzen a járda:
holdra ha lobban, Ég Jege Tánc.

Roggyan a nyírág tarka avarral,
roppan a hó, piheszörbe besző,
reccsen a gally, hull kéncsipa-tündér:
koppan a két keze, kék-lila kő.
Sercen a cérna, csöppen a faggyú,
kék erű nyelvén susmog a láng.
Roppán a toll, megdermed a tinta:
pottyán a cinke, lábhegye ráng.

Pattan az abroncs, roggyan az ajtó,
fákon a lángba úr tele vág.
Durmol a hóban, angyali nyomban:
vér jege, ég jele, Ég Jege Tánc.

DRASKÓCZI ÁGNES

Sodrásban

A víz a kőhöz csap.
A csobogás, a csermely-lét emlék csupán.
Felsért a durva él,
a horzsolás körül piroslik bőr,
és lassan cseppé áll a vér – víz mossa el.
Csak ússz, ha tudsz, és kontrollálj
fájdalmat, viselkedést,
erőn felül feszülj a vízre fel,
s tempózz közönyt,
hisz megtanultad rég a tant:
„Minden vízbe mártott test
a súlyából annyit vesz...”
Ha drága még az életed, tempózz nagyon.
S szeresd magad.

VINCZE KÁROLY

Éhség

Legalább húsz perccel az óracsörgés előtt fent voltam. Mozdulatlanul feküdtem, és egyre jobban a korgó gyomromat figyeltem. Már előző este is furcsán éreztem magam: bármit ettem, nem csillapította az éhségemet.

Mire megszólalt a vekker, hegynyi ürességet éreztem magamban. Felültem és lenyomtam, de nem engedtem el. Vizsgálgatni kezdtem, a számhoz emeltem és beleharaptam. Ízletes rugók, evolvenssel fűszerezett fogaskerek. Elropogtattam a mutatókat, és kimentem a konyhába, hogy kávé készítsék. Nem bírtam magammal. A kávéfőző épp csak melegedni kezdett, megragadtam, és egyben kaptam be. A nyomásálló acéltest cukorkaként olvadt szét a számban, a melegség végtagjaimba áradt.

Öltözködni kezdtem, az ingeket válogatva, néhány régebbit elmajszoltam. Jólakottan indultam a lépcsőn lefelé, de a földszinten már bizonytalanul lépkedtem. Autóhoz érve, megszédültem. Őrült vágytól hajta megperdültem, és az ajtó felső részébe haraptam. Mire elrágcsáltam a bal oldali ajtót, néhány járőkelő már körbeállt. Ajtó nélkül még éppen elmegy az autó – gondoltam, és beültem.

Ahogy azonban a kormányra markoltam, és a polimerburkolat illatát beszívtam, ismét eszemet vesztettem. Mire kissé kitisztult a fejem, már csak a harapásnyomokkal teli műszerfal maradványait láthattam magam előtt.

Ekkor értek ki a mentők. Körbevettek, egyikük egy gusza, hátulgombolós kabátot tartott a kezében. Kedvesek voltak, de a kényszerzubbonyt tartó mögém lopózott, és egy ügyes mozdulattal rám húzta. Én csak éhesebb voltam a szokásosnál. A mentőautó felé tuszoltak, de hányni kezdtem. Először egy rég nem látott tévét öklendeztem fel, aztán néhány mobiltelefont, butától az okosig legalább ötöt. Ernyedten szuszogtam az ápolók karjaiban, egyikük a fejemet tartotta előzékenyen. Láttam, ahogy az egyik, elfelejtett telefonomra sms érkezett.

Aztán kiokádtam egy kávéfoltos matracot, egy kopott fotelt, egy megunt kerékpárt. Azután hordágyra fektettek.

A kórházban kivizsgáltak. Hamarosan jobban ismertem a vérképemet, mint a tenyeremet, és egyre jobban szórakoztatott a dolgomat apró csészékbe elvégezni. Nyársra húztak és kifordítottak, kitért bensőmet professzorok vizsgálgatták hosszasan, de betegségem okát nem tudta feltárni egyetlen szimpózium sem.

Nem voltak kellemesek a vizsgálatok, de különösebben nem viseltek meg. A mindent elsőprő éhség nem jelentkezett, a kórházi kosztól lefogtam ugyan, de jól éreztem magam. Táplálkozási szakemberekkel konzultáltam. Felhívták a figyelmemet a szénhidrát és a fehérje egyensúlyára, napi többszöri étkezés, reggel mint a király, satöbbi. El voltam hát látva tanáccsal, már a napot is kitűzték, amikor távozhatok. A pszichiáterrel kellett még beszélgetnem, amit nagyon vártam.

Egy kerek szemüveges, középkorú úr volt.

– Hogy érzi magát? – kérdezte. – Jól – foglaltam össze tömören, de ügyes kérdései nyomán hamarosan már az első, hirtelenjében desszertként lenyelt telefonomról, gyerekkoromról, szerelmeimről, szüleimmel való kapcsolatokról fecsegtem.

– Mit érzett, azon a reggelen, mikor az autóját falta fel? – tudakolta a doktor.

– Éhes voltam... Ráuntam a régi ízekre. Különbösen is, manapság a tárgyak használati ideje alig több mint egy zsömléé – feleltem neki.

– Uram! A torkossága a vesztét is okozhatta volna – intett mérsékletre a szakember, majd hozzátette: – hogyan pótolja most a felfalt tárgyait?

– E kérdés megoldása tulajdonképpen boldogga tesz – feleltem –, újra bejárom majd kedvenc üzleteimet, untam már a kávéfőző színét, s a vekkeróra dallama sem tetszett. – Itt van a kutya elásva – mondta, de nem folytatta tovább. Hirtelen fölállt, az ajtó felé tessékelt: „lejárt az időnk, egyébként is megszaporodtak mostanság az önéhez hasonlatos esetek. Legyen szíves, küldje be a következőt!”

Kisvártatva, zsebemben a gyógyultságomat igazoló papírral, vidáman lépdeltem a kórház udvarán. Kiérve a buszmegálló felé vettem az irányt, de közben egy hatalmas plakáton televízió-hirdetést pillantottam meg. Annál is nagyobb felbontás, kedvező ár, így a reklám.

Enyhe, de egyre erősödő éhséget éreztem.

DEBRECZENY GYÖRGY

az ordítástól boldogulni tudnék

a forradalom a tolatómozdonyok történelme
délverseny hangidőben
román népi tánc ez a vén rókázó duna
jézus téged is hív belerókázni

amikor az emberek villanykörtét esznek
akkor fényt esznek
és nem izzólámpát
és mégis izzanak

ebben a tortában sok a balástyai krém
felrobbant a gránátalma
ezt ne tőrjük a nép legföljebb
középerősen énekeljen

tehozzád kiáltok ó fényességes szép hajnal
a kiabálás nem éneklés
tehozzád énekelek ó szent kiabálás
bennem csak kant lát a kantáta

bis orat qui bene cantat
imádtak tiszteltek megőzvegyültek
ki győzi meg
az érvelő dísznövényeket

az ordítástól boldogulni tudnék
de háttal állok a szavaknak
én egész népemet fogom
de nem marokra

aludni szeretnék galambocskám
férfias hangszer az óvszer
mondtam hogy ne hagyj
a biciklikulcsot az állomáson

most mehetünk gyalog
a forradalomba

AGÓCS SÁNDOR

Fölemelő állapot

Szétszakítanak
Az egyik részem itt
a másik ott –
Nem egy
fölemelő állapot

Lehetne inkább
madárfütty tengerpart
s forró homok –
Mielőtt
belebolondulok

BOLEMANT LÁSZLÓ

árnyék-körhinta

a város lélegző
bőrén kicsapódik,
ami másként nem
emészthető:

a falakra új
falakat húz,
eltorzult szavakat
fest, bőrére vaku-
szülte vakságot
éget.

RADA LÍVIA

A csavargó

Lukács bácsi bizakodva ébredt. Nagyon nyújtózott az ágyban, és megdörzsölte a szemét. Feligazította orrára vékonykeretes, kerek szemüvegét, felkelt, és a fürdőszobába ment.

A fogkeféjéhez nyúlt, de előtte elővigyázatosan végigsimított szája belsején a nyelvével. „Gondoltam” – morgott, mikor javarészt ínnyel, és csak kevés foggal találkozott, de tisztességből átsikálta a meglévőket. Ezután, ahogy minden reggel, hosszadalmasan tanulmányozta az arcát a tükörben, próbálván előre kitalálni, miben lesz része aznap. Lehet, hogy egy új regény veszi kezdetét, tele kalanddal, vagy egy szerelmes szonett – titkon erre vágyott a legjobban.

A tükörben ráncos arcot látott, melyet dúsan göndörödő, fehér szakáll bélelt körül. Feje teteje, tenyérszerű területen, kopaszon csillogott.

A bizakodás hamar elillant. „Ej, ebből megint egy keserű novella lesz” – sóhajtott, és engedelmesen vette magára a piszkosszürke nadrágot. Csomagjai sem sejtettek kellemes meglepetést, elhasználódott bolti reklámtáskák, tele gyúrt sörsörös dobozzal. Két ujjal, undorodva fogta össze a füleket.

Betérve az első élelmiszerboltba, magában fohászzkodott: „Bár vennék kiflit, sajtot, némi felvágottat, esetleg friss paradicsomot”. De a szája így szólt: „Egy feles szilvát kérek”. Pedig utálta az alkoholt, mind közül leginkább a pálinkát (abból is a szilvát). De a munka megkövetelte. Báb volt csupán, akit az író tollából kiáramló tinta sodort.

Reggeli után villamosra szállt. Leült, maga köré rendezte bűzölgő csomagjait, és elaludt. Azt álmodta, szerepet kapott egy királydrámában. A végére hősi halált halt. Nem baj, a végjelenet előtt, a csatára készülvén olyan jóízűt vacsorázott, mint még soha.

Felriadt a leszállásjelző hangjára, és kábultan motyogott: „Mit is gondoltam, amikor irodalmi alaknak szegődtem? Biztos állás egy hosszú regényben, egy sorozatban! Az lenne csak megnyugtató! De ezek a posztmodern novellák rémesek. Egyik pillanatban utazol gyanútlanul, a következőben négy kezű nő, vagy visszarepülsz a középkorba.

Az emberek a tőlük elvárható döbbenettel figyelték a rongyos figura zsörtölődését. Csak egy vézna fiatalember ült le vele szemben érdeklődve.

– Meséljen, merre járt mostanában?

– Szintén zenész? Illetve kizsigerelt irodalmi alak? Higgye el, nekem sem tetszik ez az élet! Iszom, ha úgy írják, de utálok!

– Én író lennék...

Mintha parázs pattant volna Lukács bácsi szerdes orrára, úgy hőkölt vissza.

– Író? – kérdezte halkán, mint aki a vele szemben lévő mumus kilétét pedzegetné. – És miket ír?

– Verseket, novellákat. Magát is azért nézem. Maga egy nagyon jól megszerkesztett karakter.

– Igen, kérem – kezdett neki egyre felbátorodva Lukács bácsi –, korrektül, művészi kidolgozott alak vagyok, erre sokat adok, és épp ezért, kutya egy sorsom van. – Sajnálom – mondta az író –, fogalmam sem volt, hogy ez ilyen nehéz.

– Segítsen – kérlelte Lukács bácsi, és már egyáltalán nem félt –, essen meg rajtam a szíve!

– Mit szeretne? Romantikus regényt?

– Öreg vagyok már ahhoz. Különben is. Azok java része szenvedés, jó esetben a végén egy kis öröm.

– Hát akkor? Börleszket, humoreszket?

– Ott meg csak az olvasó nevet, a szereplő annál kevésbé. Írjon nekem egy sorozatot. Tudja, olyan naplószerűt! Minden nap csak egy pár sor, ahol nyugodtan, boldogan élek. Nincs fordulat, nincs izgalom, csak én, meg a tavaszi szellő, a kiadós ebédek...

– Ezt senki nem olvasná, nem lesz ebből siker, hírnév, unalmas lesz.

– Nem baj. Írja meg a kedvemért! Legyen ez ujjgyakorlat, bemelegítő a reggeli kávé mellé! Utána jöhetnek a vad kalandok. Más szereplőkkel...

– Meglátom, megpróbálhatjuk... Kezdjük most rögtön?

– Most még nem lehet, kérem, javában zajlik az aktuális novellám. Gyanítom, ma még megvernek, lehet, még meg is halok. De holnap állok rendelkezésére! Művész Úr!

Kedélyesen mosolygott a novellahős foghíjasan, majd összeszedte koszos holmiját, és szaftos krákogás közt lekászálódott a villamosról.

ÓSZI RÓBERT

Lomtár

Az idős cigányasszony felstócolt lábbal üldögél egy kidobott fotelben a szeméthalom közelében. Órzi a szajrét. Ez az ő területük. Ők érkeztek ide elsőnek, őket illeti a jog, hogy a kidobott holmik közül elvigyék azokat, amire szükségük van. Amiből pénzt lehet csinálni.

Ott ül és cigarettázik. Leltárba veszi a javakat. Ladák után kötött méretes utánfutókon viszik tovább a szajrét, vagy kézi húzós kocsikon, és később pakolják autóra a „pakkot”. Szakavatott, takaros, ütemes mozdulatokkal végzik el a munkát. Korán érkeznek az őrsemek – a mama is egy közülük. Reggel ötkor már elfoglalják kedvező pozíciójukat.

A lomgyűjtők automobillal jönnek. Rendezett sejtálózat az övék. De néha így is „belefér” egy kis ökölharc. Itt, most, nyugodt minden. Csendes, lebegő nyugalom telepszik az utcánkra. A tavaszfényben csivítelve napfűrdőznek a madarak. A fák oxigéndús zöldjüket ontják. A lakók még az álmok mezején, a spalettákat félárbocra húzták, csak az öreg Ivanov bácsi van talpon, az rendezkedik, odacsoszog a cigányasszonyhoz és fennhangon közli vele, hogy ésszel pakolják el a cuccokat, nem kell szemetet hagyni maguk után. Örüljenek, hogy aláírták a papírt, hogy itt lomizhatnak, más különben a törvény szerint lopásnak minősülne a dolog, hát becsülik meg magukat, és ne csináljanak ricsajt. Az öregasszony meg bólogat, hogy bizony, és nagyon köszönik, csuda rendes emberek maguk, hogy ezt megengedik nekünk, tudja, mi kis pénzből élünk, munkát nemigen kapunk, ha van is az a kicsi, amit a veje az építkezéseken összegyűjt, az elmegy a gyerekekre, a rezsire, ebből a kis lomizásból pár hétnyi plusz kitelik, higgye el, rengeteg munka van ezzel is, és az meg miért jó, ha a közterületet viszi el, akkor már legalább ők, ne aggódjon az uraság, mindent úgy csinálnak, ahogy azt kell, nem lesz probléma.

Munkába fognak a gyűjtögetők. A mamika veje, lánya, meg még mások a családból. Hat erős, jó fizikumú, munkára fogható fiatal. A mama útmutatásai alapján szakavatott válogatásba kezdenek. Elviszik azt is, ami törött, csorba. Fémhulladék, fa, üveg, ezek a legkelenőbbek. Az elaggott hűtőkkel nem nagyon bíbelődnek, a bútorból is csak azt viszik el, ami

használható. Papjáné kinyuvadt szobaszőnyeget nem kell nekik sem.

Máramarosiék bébietetőszeke viszont érték! Elutaztatják a rossz tévéket is, alkatrészeket adják el, akár csak a rádiós magnókat, lemezjátszókat. Alig egy óra alatt végeznek. Megtöltik az utánfutót, a mamikát átsegítik a következő tömbház feltornyozott halmához. Ott újra székre (trónra?) ültetik, beteg lábát felstócolják, s magára hagyják. Indulnak lerakni az összegyűjtött holmit, aztán sietve visszaérkeznek a következő adagért.

Egy percre még visszakanyarodnak a mi hal-munkához, feldobják az utánfutóra azt a kényelmes, öreg fotelt, amin a mamika ült, és vigyázott a cuccra. A bútorzat szövetrésze csábosan fénylik a napfényben. Új a huzata, fél éve cserélte ki a kárpi-tos. Tudom, mert én rendeltem a felújítást. A fotel nagyapámé volt, pár hónapja hunyt el. Én örököltem a lakását, s a holmijait.

Az öreg szinte minden napját ebben az ülőalkalmatosságban töltötte. Én meg naponta jártam hozzá, éveken át, és cipeltem be neki, amire éppen szüksége volt. A fotel vigyázó oltalmában keresett menedéket az időskori nyavalyák ellen. Sikertelenül. Szenilis volt, embergyűlölővé vált. Bírhatatlan volt mellette a létezés. De eljött az utolsó akkord, a záró felvonás pillanata. A fotelt utánfutóra pakolják. Jó nehéz, hárman is alig bírnak vele. A súlyos szövettést megbicsklik a rakodótér peremén, furán az oldalára dől, majd egyensúlyát veszítve ráomlik a felpakolt halom tetejére. Gerincén végigszakad a szövet, olyasféle hatást keltve, mint amikor a születendő gyerek igyekszik szabadulni a magzati burok már kellemetlenül, időszerűtlenül védő oltalmából.

A romák szitkozódnak, így már sokkal kevesebbet ér, felesleges lenne elszállítani. Riadtan néznek rájuk. Csak nem pakolják vissza? De nem. Az egyik férfi, vélhetően a csoport vezetője, sietve rálegyint a dologra, hogy jó lesz az, igyekezzünk, indulni kell a következő körért. Beülnek az öreg Ladába, és elhajtanak.

Mögöttük, az utánfutó magasában hetykén, peckesen kimagasodik a többi közül a kitaszított bútor darab. Kifakadt szövetrésze hetykén lebeg a szélben. Gögösen, megbántottsággal telten, mint a gyenge jellemű, magukat sorsüldözöttnek vélő, vagyonukból kiforgatott arisztokraták.

SZILÁGYI JÓZSEF

A csökönyös rézműves

Alig Pünkösd után járunk, a rézangyalát! Osz, ha ez így folytatódik, holnap oltár elé vezetem azt a nőszemélyt. Pont ide, az áldóját, a nagyvázsonyi templomba, ahol az összes csingilingi, térdeplő-fityegőtől gyertyasapkáig az én kezem munkája. Anyukám, miért haltál meg siheder koromban? Te tudnád, hogy lehet a vést elkerülni...

Forgatta kezében az éppen bevégzett teáskanna-remeket, aztán tovább fortyogott. – Nagycsü-törtökön volt, hogy elvittem hozzájuk azokat az üstöket, s a busás fizettségtől ihaj-csuhaj kedvem kerekedvén, megdicsértem, Lujza, te! A te szemöldököd íve...! A kecses járásod...! Csak nézett rám bambán, lompos volt, izzadt, éppen tésztát dagasztott, csak annyit mondott, bolond maga, mászson az eperfa hegyibe! Tudtam, ha egy asszony nem cicomázta fel magát, ne tedd neki a szépet, mert azt hiszi, megkerültél. Ámde bókom elindította képzelete fonalát, s hamarosan negédes álmok táncoltak semmibe meredő szeme előtt.

Két napra rá kemencém fél oldala ledőlt, egész éjjel falaztam, hajnalban süldőt miskároltam, a hatos alomból kettő kificánkolt a kezemből, mélyre vágtam, s dühöngtem, mert vagy pecsenyének kell pocskéoljam, vagy harmadnapra mindkettő megdöglök. Azzal a mogorva lánnyal már leszámoltam, ha egyszer nem imponál neki egy délceg, saját bugnyával bíró rézműves mester, akkor öklelje fel a bakkecske. Ekkor penderült be a kapun, jófajta túrós bélesből hozott kóstolóba egy szakajtányit, csak illedelmesen billegette a farát, fülíg pirulva az eget bámulta, fején vadonatúj hímzett párta biggyeszkedett, Nem tudtam mire vélni, mi ütött belé. Csak másnap hajnalra, mire a kemence kiégett, hasított agyamba, hát mégis hajlik ez az okos szóra. Buta szó volt az, a rézangyalát!

Most meg mán túlságosan is belesodrótunk, szó szót követett, vizit vizitet, nyalka mosoly szende szemhunyorogatást, és most itt állok, mint egy nagy málé, hogy holnap házasodni kell. Nyakamon a pap meg a vőfély, lázban ég az ipa, a napa és az egész kórságverte pereputty. Lujza már két hete a kelengyéjét babrálja. De hát minek házasodnék én így vénségemre, maholnap negyven leszek? Van nekem kutyam, macskám, tehenem, kecském, két jó vászoncseléd végzi a főzést és mosást...

Amikor először s utoljára házasodtam volna, na, akkor örült nagy szerencsém volt! Megjelent a Zsárlámbéri, a jövődő ara, épp az isiasztól mozdulni sem tudtam, tágra meredt szemmel reám vicsořitott, velőtrázó sikoly szakadt ki belőle, felkapta a teifhammert, és már döngette is a permetező remeket, amit a veszprémi vásárba szántam kuncsaftcsalogatónak. Előző este sömöszöltem rajta az utolsót, hogy legfényesebben ragyogjon. Be is horpadt a simaoldal, amit az inas újholtól teleholdig kopácsolgatott, csiszolt, simított, hogy tükörfényes, kellemetes hajlású legyen, mint a mátkám dereka. Zsárlámbérinek a horpasztás, döngetés sem volt elég, felkapta a fürgekalapácsot meg egy pontozótüskét, ekkorra négykézláb nyüsszögtem a fájdalomtól, pedig már eszembe sem jutott a hevensussz, csak a rombolás. S egyenként vert lyukat oda, hol az imént még seregély gunnyasztott a karón, macska farka meredt az égre, ám a precíziósan öntött spriccefejet hiába csapálta a fakalapácsal, azzal semmire sem ment, pedig a dühe ekkor ért tetőfokára. Bonifáckor a helyére cineztem – mégis sikerült csáléra püfölnie a holzhammerrel. Elfeküdt, mintha egy huszárezred nyargalt volna rajta végig... Ekkor fujtatva megpihent, körbeforgatta véres szemeit, megakadt a pincfogón, s végül még a porcelán fogantyúkat is megropogtatta, morzsára törve az égkék mintát, amit kacsonként mintáztam meg a hollóházi manufaktúrának. Aztán lemezeket leberhelve, szerszámokat szerte-szórva, hordókat felborogatva elporzott...

Jóistenem, micsoda szerencsém volt! Így csak a permetező remekem bánta, ami végső soron kis baj, de amúgy feleségül vettem volna a Zsárlámbérit. Na, az lett volna a sorscsapás...

S mire volt az egész felindulás? Hogy városzerte azt hangoztattam, minek nekem a házaság, húsz esztendő vándoroltam segédként, bejártam Csongrád, Temes, Várad vidékét, s Aradon Zsigmond mester, Tolnában Gottfried mester is hozzám adta volna a lányát, de én vándoroltam tovább, hát miért pont itthon, Vázsonyban kéne megházasodnom, vénségemre...?

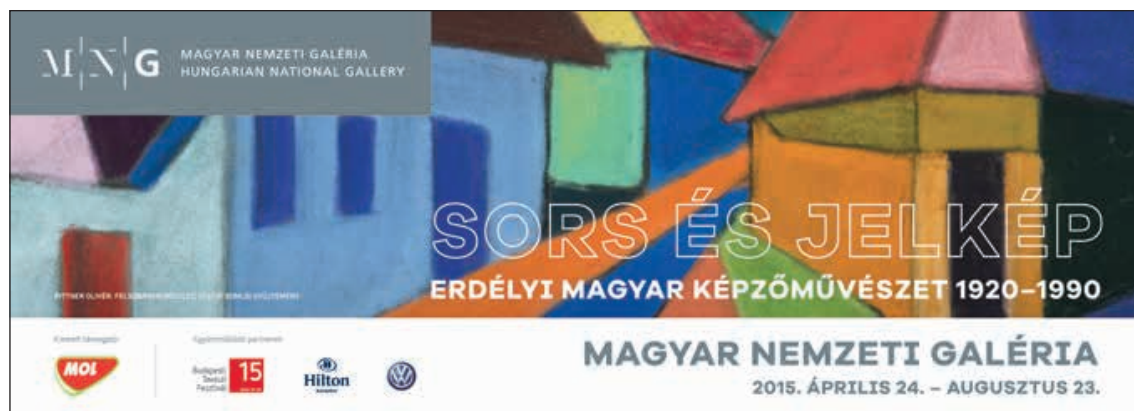
Bárcsak holnap is megsegítne a Jóisten, megjelenne a Lujza, s porcikáinként verné le a cikornyát erről a teáskannáról. De nem esett ez a fejére! Alighanem el kell őt venni...

AGÓCS SÁNDOR

Lepkék a könyvtárszobában

jönnek a szobafestők és percek alatt felvonulási terület lesz itt minden akár az az életem ami eddig is az volt FELVONULÁSI TERÜLET csupa-csupa nagybetűvel akár *mert mindig vonultunk valahová vagy csak mentünk sőt osontunk fal mellett szőnyeg alatt lapulva és még az alatt is de hol van ez már és reméljük soha-soha többet* de most ki kell pakolnom innen minden egyes könyvet hétfő reggel jönnek a festők egyenként fogom bele-belenézek leülök olvasok egy-egy résznél megragadok a kérdés MENT-E A KÖNYVEK ÁLTAL A VILÁG ELÉBB? meglepő ma is mennyire időszerű – de hát így ennek sose lesz vége és polconként fogom és ölben hordom volt idő mikor máglyára vittek ennél sokkal de sokkal többet és már nagyon is tudom igen KÖNNYELMŰ ÍGÉRET VOLT és csak úgy tódul a helyükre máris a fény s végre talán kitavaszodik és majd jönnek a friss meszelésre a bogarak a hangyák a lepkék érdekes hogy csak a friss falon szeretnek pedig eddig is jöhettek volna de csak néhány vakmerő pók volt annyira bátor

és nézem az Enciklopédiát keresem mit is akarnak ilyenkor LEPKÉK A KÖNYVTÁRSZOBÁBAN főleg ha az már üres jöhettek volna korábban is most ugyan mit keresnek itt annak idején mi egy szó nélkül mindig csak vonultunk valahová vagy csak mentünk sőt osontunk fal mellett szőnyeg alatt lapulva és még az alatt is de hol van ez már és reméljük soha-soha többet talán ez az a többlet ami miatt most FELVONULÁSI TERÜLET lett megint ez a parányi szoba – bele-belenézek leülök olvasok egy-egy résznél megragadok de hát így ennek sose lesz vége és polconként fogom és ölben hordom volt idő mikor máglyára vittek ennél sokkal de sokkal többet és már nagyon is tudom igen KÖNNYELMŰ ÍGÉRET VOLT és csak úgy tódul a helyükre máris a fény s végre talán kitavaszodik és váratlanul jönnek is a friss meszelésre a bogarak a hangyák a lepkék érdekes hogy csak a friss falon szeretnek pedig eddig is jöhettek volna de csak néhány vakmerő pók volt annyira bátor

Ilyenek voltunk a Föld napján

A Föld napján, a TIT Stúdióban mutatta be az Újnyugat Irodalmi Kör és a Major Records a Hangzó Nyugat Plusz kiadványt, amelyen Papp János, Kazinczy-díjas színművész tolmácsolja a kortárs verseket.

A publikum hallhatta Fodor Ákos, Petőcz András, Barabás Szilvia és Schwalm Zoltán verseit, illetve zenés versfeldolgozásokat, Dóka Attila jóvoltából. Üdítően hatott Tépő Donát a víz hangjaira építkező vers-hang-performansze. Az újnyugatos felolvasósínház részeként Novák Valentint, Draskóczy Ágneszt, Horváth Gábor Miklóst és Bolemant Lászlót hallhatta a közönség, akiket az újszilvási Bolyhos pálínka-főzde vendéglát meg birs- és cseresznyepálínka-költeményeivel. Szabó Zoltán Attila alapító főszerkesztő Földnap

kvízre invitált a meg a nagyerdeműt. Az est zárásaképpen Juhász Melinda fotográfiája is elkészült a jelen újnyugatos szerzőiről – persze e csoportkép messze nem teljes létszámú!

Megjelent a Nyugat Plusz CD!

Újnyugatosok, 2015

Dr. Koncz Gábor, a TITSE igazgatója

Újnyugatos nyáresték (2015)

programok:

2015. május 22. (18h) Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) díszterem –
Belváros-Lipótváros bemutatja:

**Kálloy Molnár Péter – Szabó Zoltán Attila: A koronatanú
(Hetényi Károly évszázada)**

a dokumentumfilm vetítése, beszélgetés az alkotókkal,
Bolyhos-pálínka-kóstolás, Hangzó Nyugat Plusz CD bemutatás

Díszvendég: **Meskál Tibor**, a Grand Hotel Royal É.T.E.K. elnöke

Fővédnök: **Wohlmuth István**, Belváros-Lipótváros kulturális tanácsnoka

Juhász Melinda felvétele

2015. június 5. (18h) TIT Stúdió

Babits, Görögző, Nyugat, Újnyugat – a Környezetvédelmi Világnapon
exkluzív szépirodalmi borkóstoló **Dúzi Tamással**, az év borászával

Zene: **Dóka Attila** (gitár)

Művészeti vezető, rendező: **Szabó Zoltán Attila**

A programok ingyenesek!

KEREKES TAMÁS:

Banksy, a vandál

Képzelt riport a street art rejtőzködő zsenijével

– Ki vagy te?

– Egy minőségi vandál. Belógtam a Guggenheim Képtárba, s két Picasso közt szerettem volna elhelyezni a saját képemet. Számos galériában jártam, és az alkotások láttán sokszor arra gondoltam, illet én is tudok. Ezért úgy döntöttem, teszek egy próbát. Ezek a galériák néhány milliomos trófeagyűjteményei. A közönségnek nincs beleszólása abba, hogy milyen művészetet lát.

– Mit lehet itt tenni?

– Visszatértem Londonba. Májusban a British Múzeum sok látogatót vonzó, 49-es számú galériája ellen intéztem támadást, amely tele van a Római Birodalomból származó leletekkel. Attisz (Kübelé istennő ifjú szeretője) egyik szobra alá, részben egy I. századi sírkő mögé rejtve, sikerült felragasztanom egy hitelesnek tűnő közetdarabot, amelyre a barlanglakók stílusában felfestettem egy bevásárlókocsit toló „előembert.” A British Múzeum stílusára emlékeztető képszövegen a látogatók a következőket olvashatták: „Az alkotó jelentős művészeti tevékenységet folytatott Anglia délkeleti részén Banksymus Maximus néven, ennél többet azonban nem tudunk róla.”

– S aztán?

– A weboldalamon meghirdettem egy kincsva-

dászatot, és díjat ajánlottam fel annak, aki megtalálja a barlanglakó alkotását, és lefényképezteti magát vele. A British Múzeum azonban megelőzte a tömeget, és eltávolította a művet, mielőtt bárki bejelenthette volna az igényét nálam. Ezzel szemben a Victoria and Albert Múzeum kurátora, Riikka Kuittinen, reménykedett abban, hogy kapnak tőlem egy művet, de én ingyen nem bocsátottam rendelkezésükre semmit, ezért néhány nyomatomért tekintélyes summát kellett fizetniük végül.

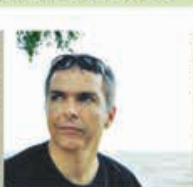
– Hogy jövedelmez a vandalizmus?

– Néha jól. Jó reklámnak számított, hogy a Modern Művészetek Múzeumában, ahol Matisse A csónak (Le bateau) című képét megfordítottam, negyvenhét nap után vették csak észre, hogy a kép fejjel lefelé lóg. Andy Warhol 32 Campbell-leveskonzervje mellé pedig elhelyeztem a saját festményemet (Discount Soup Can – Olcsó leveskonzerv) címmel, amely egy úgynevezett, saját márkás paradicsomleves-konzervet ábrázolt. Igazi modern művésznek éreztem magam. A kép három év múlva a Bonhams Aukciósháznál 117 600 fontért talált gazdára.

– Ars poeticád?

– Már nem a műalkotásokat nézem, hanem a köztük lévő üres helyeket.

Megjelent Bolemant László könyve

Bolemant László

1968-ban született Ógyalán. Gépészmérnök, fotós, költő, műfordító. Egyetemes tanulmányait Párizsban és Massolien végrezte. Pszichológiai szakképzéssel Chicagóban, költői munkássága mellett Londonban élt húszévesét közt. Amerikán, Európán és térségi utazásai megismerésére irányul gondolkodásának. Versei, versefordításai (László, szent és angol nyelvű) költészet az Irodalmi Szemle, a Magyar Naplóban és a Nyugatpluszban jelentek meg. Több antológiában is szerepel.

Fotó könyve és folyóirat illusztrációkért is megismeretes, valamint néhány drukk és csoportos kiadványban is részt vett.

Üvegszék
Művészet
Tom Bryan: A költészet új útja

un café allongé – kiutak

versek – képek – napló

SPANGEL PÉTER

A modern Aida

Az 1994-ben, Nagy Viktor által rendezett Aida után Mohácsi János vitte színre Giuseppe Verdi örökérvényű művét. Az előadás előképének a 2014-es Miskolci Nyári Operafesztiválon már láthatott produkció tekinthető.

A zenekedvelő egyiptomi alkirály, Iszmail, 1869 novemberében, avatási himnuszt kért az itáliai operakirálytól a Szezi-csatorna megnyitására kapcsolódó ünnepek részeként, a Kairóban felépítendő operaház nyitó előadására. A megbízás nem hozta lázba Verdit, ám a következő év áprilisában Iszmail pasától érkezett újabb felkérés, hogy komponáljon egyiptomi tárgyú operát, már felkeltette az érdeklődését. A komponista nagy lelkesedéssel látott munkához, tanulmányozta az egyiptomi történelmet, a vallást, sőt a hiteles megszólaltatás érdekében, a szertartásjeleneteket, egyiptomi trombitákat és fuvolákat készített.

A látványos mű ősbemutatójára 1871. december 24-én került sor Kairóban. A premieren fagyosan fogadott művet azóta a világ minden, valamire való operaházában rendszeresen játsszák. Az Erkel Színházban is.

Az általunk látott előadáson Radames szerepét a dél-afrikai hőstenor, Johan Botha énekelte, beugrással. A főleg Wagner-szerepekben és Otelóként világszerte ismertté vált művész testalkata szerint nehezen elképzelhető fiatal hadvezérnek és a szerelméért még hazaárulásra is képes hősnek. Ám a románc alatt még hangját és ön-

magát kereső dalnok a jó példa arra, hogy a két-emberről testsúly nem akadály a varázslatos hangnak, sem a hősi attitűdnek, vagy éppen az érzelmi gazdagságnak. Ha kellett, csillogó magasságokkal szárnyalt a hangja, de tudott lágy, mégis jól hallható pianókat is énekelni a lírai részeknél.

Partnere Boross Csilla (Aida) volt, aki azonban darabbeli apjával, Amonasróval (Fokanov Anatolij) énekel duettjében, és a sziklás-jelenetben nyújtott maradandót. Gál Erika (Amneris) az egyiptomi királylány szerepében egyszerre volt fenséges, rámenős, túlfűtött, a szerelméért vívott harcban semmitől vissza nem riadó „förfögeteg”, illetve életéért rettegő, vetélytársát a végletekig kínzó, megalázó, s lenéző perszóna. Az etióp királyt, mint utaltam rá, Fokanov Anatolij énekelte. Régi, kipróbált harcosa ő már a Magyar Állami Operaháznak, némileg megkopott hanggal. Alakításának hitelességét csorbította, hogy a drámai hatás kedvéért szinte mindenre képes. Túlzásai nem tesznek jót a produkciónak...

Palerdi András markáns Ramfist énekelte, a királyt megformáló Kovács Istvánt azáltal, hogy Mohácsi a nép közé „rendezte”, jelentéktelenné tette. Mohácsi János aktualizálta az operát, csak a díszleteken látható jelzések utaltak történet idejére. Napjaink „terrorcunamiára” gépfegyverek utalnak. A jelmezek szinkavalkádja inkább megmosolyogtató, mint a történet lényegére utaló. Kesselyák Gergely ihletet karmesteri munkája azonban még a túlzásokat is helyre-helyreteszi...

JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ

Görgey Gábor
Komámasszony, hol a stukker?
vígjáték

RÉKASI KÁROLY - UJRÉTI LÁSZLÓ - SZEREDNYEY BÉLA
FILA BALÁZS - NEMCSÁK KÁROLY

RENDEZŐ: HUSZTI PÉTER

BUDAPEST színház.hu fidelitO PORT.hu www.jozsefattilaszinhaz.hu

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

NYUGAT PLUSZ-ÉKSZERKOLLEKCIÓ

NOA ÉKSZER
2014

KÉT CICA
VINTAGE

www.noaekszer.hu

1074 Budapest, Hársfa utca 18.

*„Mondd, mondd el végre, merre jártál
kimondhatatlan álmaidban.”*

Nemes Nagy Ágnes

MISKE EMŐ AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A MŰ CÍME: Táj

„Elsősorban mítoszokban, archetipusokban, toposzokban vándorlok a saját időmön keresztül. Mindegyik kép magában hordozza vagy a belső teret, vagy a múlttal valamiféle találkozást, ezért a táj nem táj, a kép pedig inkább idő” – rögzítette a művész a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma és Művészeti Szakközépiskolája dísztermében nyílt kiállításán.